

КОМІТЕТ
З АДМІНІСТРАТИВНОГО
ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ НААУ

КОМІТЕТ З
КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА
ТА ПРОЦЕСУ НААУ

ОГЛЯД СУДОВОЇ ПРАКТИКИ ВЕРХОВНОГО СУДУ У СПРАВАХ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ВЧИНЕННЯМ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

100 АКТУАЛЬНИХ ПРАВОВИХ ПОЗИЦІЙ
ЗА ПЕРІОД З 2019 ПО 2021

ЮРІЙ БАУМАН

Зміст

1. Питання притягнення до адміністративної відповідальності осіб за вчинення адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху	3
2. Питання кваліфікації діянь за ст. 286 КК України	12
3. Питання призначення покарання та звільнення особи від відбування покарання, призначеного за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 286 КК України	20
4. Питання доказування у кримінальному провадженні за ст. 286 КК України	28
5. Питання відшкодування шкоди, завданої внаслідок ДТП, в межах кримінального провадження	37

**Огляд підготував адвокат Юрій Бауман -
Голова Комітету з адміністративного права та процесу НААУ,
Заступник Голови Комітету з кримінального права та процесу НААУ**

Питання притягнення до адміністративної відповідальності осіб за вчинення адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху

1.1. Постанова від 19.02.2020, справа №496/4315/16-а Верховний Суд. Касаційний адміністративний суд. Номер справи в ЄДРСР – 87682515.

Колегія суддів звертає увагу на той факт, що висока концентрація транспорту на перетині доріг вимагає дотримання учасниками дорожнього руху сигналів засобів регулювання і спеціальних правил роз'їзду, оскільки безвідповідальний підхід водіїв та порушення ними правил проїзду перехресть та невиконання вимог сигналів регулювання є причиною великої кількості аварій.

(...) Колегія суддів не погоджується з доводами суду апеляційної інстанції, що були покладені в основу висновків про відсутність в діях позивача складу правопорушення, що на відеозапису не зафіксовано, як інспектор поліції виносив спірну постанову у справі про адміністративне правопорушення, оскільки обов'язковому доказуванню під час розгляду справ про адміністративні правопорушення підлягають лише факти вчинення або невчинення певною особою адміністративного правопорушення, які в свою чергу, підтверджуються відеозйомкою фіксації події адміністративного правопорушення.

Також, не заслуговують на увагу доводи позивача в запереченнях на касаційну скаргу про те, що відносно нього не було складено протоколу про адміністративне порушення (п.8.7.3 ПДР), оскільки розглянувши справу про адміністративне правопорушення на місці його вчинення, відповідач має право винести постанову у справі про адміністративне правопорушення без складання протоколу про відповідне правопорушення.

1.2. Постанова від 05.03.2020, справа №823/1468/17 Верховний Суд. Касаційний адміністративний суд. Номер справи в ЄДРСР – 88062636.

Відсутність факту притягнення до кримінальної або адміністративної відповідальності позивача не спростовує наявності в його діях дисциплінарного проступку, за який, в порядку Дисциплінарного статуту, відповідач має право застосувати такий вид дисциплінарного стягнення як звільнення з органів Національної поліції, який входить до його компетенції.

Закриття провадження у справі про адміністративне правопорушення свідчить про відсутність складу адміністративного

1. ПИТАННЯ ПРИТЯГНЕННЯ ДО АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ОСІБ ЗА ВЧИНЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

правопорушення, однак не дисциплінарного проступку.

Отже, в межах розгляду цієї справи необхідно надавати правову оцінку обставинам наявності або відсутності вчинення позивачем дисциплінарного проступку і наявність факту притягнення до адміністративної відповідальності або відсутність такого факту не спростовує можливості притягнення поліцейського до дисциплінарної відповідальності за наявності відповідних підстав.

1.3. Постанова від 22.10.2019, справа №161/7068/16-а Верховний Суд. Касаційний адміністративний суд. Номер справи в ЄДРСР – 85122045.

«35. Суд зауважує, що висновок про наявність чи відсутність в діях особи складу адміністративного правопорушення повинен бути обґрунтований, тобто зроблений на підставі всебічного, повного і об'єктивного дослідження всіх обставин та доказів, які підтверджують факт вчинення адміністративного правопорушення.

36. Притягнення особи до адміністративної відповідальності можливе лише за умови наявності юридичного складу адміністративного правопорушення, в тому числі, встановлення вини особи у його вчиненні, яка підтверджена належними та допустимими доказами.

41. При цьому, Суд зазначає, що відповідно до встановлених обставин справи, з'ясуванню підлягає не факт не пред'явлення позивачем для перевірки посвідчення водія категорії «В», реєстраційний документ на транспортний засіб, поліс обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів на момент зупинки автомобіля о 02 год. 16 хв. 20.05.2016, а факт не пред'явлення зазначених вище документів під час оформлення працівниками патрульної поліції схеми місця ДТП та складання необхідних матеріалів в справах про адміністративні правопорушення, передбачених ст. 124 та ст. 130 КУпАП за фактом скоєння позивачем

наїзду па припаркований позаду автомобіль «Ісузу Д-такс» д.н.з. НОМЕР_3 орієнтовно о 04 год. 07 хв. 20.05.2016 під час руху заднім ходом, що не було враховано судом апеляційної інстанції.

1.4. Постанова від 09.08.2019, справа №760/20247/16-а Верховний Суд. Касаційний адміністративний суд. Номер справи в ЄДРСР – 83552575.

Аналогічні положення закріплені законодавцем також у статті 16 Закону України «Про дорожній рух» від 30 червня 1993 року №3353-XII.

А саме, водій зобов'язаний мати при собі та на вимогу поліцейського, пред'являти для перевірки посвідчення водія, реєстраційний документ на транспортний засіб, а у випадках, передбачених законодавством, - страховий поліс (сертифікат) про укладення договору обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (стаття 16 Закону України «Про дорожній рух»).

Виходячи з наведених вище правових норм право органів Національної поліції перевіряти наявність посвідчення водія, реєстраційний документ на транспортний засіб кореспондується із обов'язком водія мати при собі та на вимогу працівника поліції пред'явити такі документи.

З аналізу вищенаведених норм вбачається, що згідно законодавства України на вимогу поліцейського, водій транспортного засобу зобов'язаний пред'являти для перевірки посвідчення водія, реєстраційний документ на транспортний засіб.

Разом з тим, як встановлено судами попередніх інстанцій, ОСОБА_1 не заперечує факту не пред'явлення водійського посвідчення, для перевірки на вимогу працівника поліції, що вказує на правомірність притягнення його до відповідальності та накладення адміністративного стягнення на підставі частини першої статті 126 КУпАП.

1.5. Постанова від 18.10.2019, справа №177/213/17(2-а/177/16/17) Верховний Суд. Касаційний адміністративний суд. Номер справи в ЄДРСР – 85032547.

Верховний Суд зазначає, що у справах про адміністративні правопорушення судом перевіряється правомірність рішень, дій та бездіяльності суб'єкта владних повноважень, яким було здійснено притягнення особи до адміністративної відповідальності, та приймається відповідне рішення щодо правомірності/протиправності таких дій (бездіяльності) та наявності правових підстав для скасування вказаного рішення.

Натомість визначення суду апеляційної інстанції про те, що порушення інспектором патрульної поліції не було встановлено обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність позивача, а саме не було враховано те, що позивач не мав можливості здійснити заміну лампочок світла у фарах автомобілю на місці зупинки, та не було звернуто увагу на той факт, що зупинено позивача о 22 год 45 хв, що унеможлиблює придбання лампочки ближнього світла та виклику майстра для заміни такої лампочки на місці вчинення правопорушення, є формою втручання в дискреційні повноваження відповідача та виходить за межі завдань адміністративного судочинства.

1.6. Постанова від 18.11.2019, справа №158/1820/16-а Верховний Суд. Касаційний адміністративний суд. Номер справи в ЄДРСР – 85710949.

Скорочене провадження у справах про зазначені адміністративні правопорушення передбачає, зокрема, фіксацію адміністративного правопорушення і накладання адміністративного стягнення на правопорушника безпосередньо на місці його вчинення. Застосування посадовою особою процедури скороченого провадження в інших випадках, які не визначені законом, тобто розгляд справи про адміністративне правопорушення безпосередньо на місці його вчинення, а не за

місцезнаходженням органу, уповноваженого законом розглядати справу про таке правопорушення, призводить до порушення процесуальних прав особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, закріплених у статтях 257, 268, 277, 278, 279, 280 КУпАП.

1.7. Постанова від 22.05.2020, справа №513/899/16-а Верховний Суд. Касаційний адміністративний суд. Номер справи в ЄДРСР – 89395172.

«50. Постанова про притягнення особи до адміністративної відповідальності є офіційним документом - рішенням суб'єкта владних повноважень за результатами розгляду справи про адміністративне правопорушення, в якому, зокрема, має бути чітко зазначено опис обставин, установлених при розгляді справи і посилання на норму закону, яка передбачає відповідальність за це адміністративне правопорушення. Дотримання цих вимог має виключне значення для встановлення об'єктивної істини при оскарженні такої постанови в судовому порядку.

54. Водночас Суд вважає, що оскаржувана постанова не містить повного розкриття об'єктивної сторони правопорушення, що унеможлиблює її віднесення до порушень правил обгону чи до порушень правил проїзду через залізничний переїзд.

55. Отже, в цій постанові, а саме в описі обставин та суті адміністративного правопорушення відсутня об'єктивна сторона правопорушення, відповідальність за яке передбачена частиною першою статті 123 КУпАП, що свідчить про протиправність такої.».

1.8. Постанова від 26.01.2021, справа №757/48987/18-а Верховний Суд. Касаційний адміністративний суд. Номер справи в ЄДРСР – 94394037.

Інститут строків в адміністративному процесі сприяє досягненню юридичної визначеності у публічно-правових відносинах, а також стимулює учасників адміністративного про-

1. ПИТАННЯ ПРИТЯГНЕННЯ ДО АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ОСІБ ЗА ВЧИНЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

цесу добросовісно ставитися до виконання своїх обов'язків. Ці строки обмежують час, протягом якого такі правовідносини можуть вважатися спірними; після їх завершення, якщо ніхто не звернувся до суду за вирішенням спору, відносини стають стабільними.

Підстави пропуску строку можуть бути визнані поважними, строк поновлено лише у разі, якщо вони пов'язані з непереборними та об'єктивними перешкодами, труднощами, які не залежать від волі особи та унеможливили своєчасне, тобто у встановлений законом процесуальний строк подання касаційної скарги.

Отже, тільки наявність об'єктивних перешкод для своєчасної реалізації прав щодо оскарження судового рішення у строк, встановлений процесуальним законом, може бути підставою для висновку про пропуск строку оскарження судового рішення з поважних причин.

Враховуючи вищевикладене, Суд погоджується з висновками судів попередніх інстанцій, що звернення особи до вищестоящего органу зі скаргою на постанову по справі про адміністративне правопорушення не є досудовим вирішенням спору, а є альтернативним способом захисту своїх прав, що підтверджує відсутність підстав для встановлення тримісячного строку для звернення до суду із вказаним позовом.

1.9. Постанова від 14.05.2020, справа №240/12/17 Верховний Суд. Касаційний адміністративний суд. Номер справи в ЄДРСР – 89217706.

«50. В матеріалах справи, як доказ, наявна лише постанова, яка є предметом оскарження та відеозапис на DVD-R диску, який за клопотанням відповідача долучено до матеріалів справи та з якого неможливо ідентифікувати автомобіль, на якому відсутнє освітлення номерного знаку. Відеозапис містить лише зображення світла стопів автомобіля, проте чи є це зображенням автомобіля позивача встановити неможливо, що також було зазначено і судом першої інстанції. Тобто, наданим до суду відеозаписом не зафіксовано факту правопорушення вчиненого саме позивачем.

51. Відеозапису на грудної камери патрульного, яка працювала, коли було виявлено адміністративне правопорушення, судам не надано.

52. За такого правового регулювання та обставин справи суд касаційної інстанції приходиться до висновку про наявність підстав для задоволення позову в частині визнання протиправною та скасування постанови серії АР №950026 від 31.12.2016 про притягнення ОСОБА_1 до адміністративної відповідальності за ч. 6 ст. 121 КУпАП та накладення стягнення у вигляді штрафу в сумі 170 грн.»

1.10. Постанова від 29.04.2020, справа №211/4667/16-а (2-а/211/26/17) Верховний Суд. Касаційний адміністративний суд. Номер справи в ЄДРСР – 88986246.

Таким чином, обставини, що вказані інспектором в оскаржуваній постанові повинні узгоджуватися з іншими доказами у справі, тоді вони можуть бути визнані судом достовірними та достатніми для висновку про винуватість особи в тому чи іншому адміністративному правопорушенні.

1.11. Постанова від 13.03.2020, справа №554/3110/17 Верховний Суд. Касаційний адміністративний суд. Номер справи в ЄДРСР – 88187304.

Колегія суддів погоджується з висновками суду апеляційної інстанції про можливість та доцільність перевірки позивачем по всеукраїнській базі даних НАІС ДДАІ МВС інформації про транспортний засіб «Деу Ланос» д.н.з. НОМЕР_1, наприклад такої, як наявність накладених обтяжень (арешту) на автомобіль, перебування автомобіля у розшуку, щодо смерті власника, оскільки довіреність не надає права власності на рухоме майно, а лише дає право розпоряджатись ним від імені власника.

Отже, необізнаність позивача про факт смерті довірителя не спростовує настання наслідків припинення представництва за довіреністю у випадку смерті власника транспортного засобу, які обумовлені законом.

1. ПИТАННЯ ПРИТЯГНЕННЯ ДО АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ОСІБ ЗА ВЧИНЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

Таким чином, оскільки ОСОБА_1 керував автомобілем «Деу Ланос» д.н.з. НОМЕР_1, який не був перереєстрований у встановленому законом порядку, у зв'язку з необхідністю внесення змін у реєстраційні документи, чим порушив вимоги п.2.9 Правил дорожнього руху України, затверджених постановою КМУ України №1306 від 10.10.2001, то колегія суддів вважає правильними висновки суду апеляційної інстанції про правомірність.

1.12. Постанова від 11.06.2020, справа № 415/123/17 Верховний Суд. Касаційний адміністративний суд. Номер справи в ЄДРСР – 89757581.

«24. Судом апеляційної інстанції обґрунтовано було зазначено про те, що експлуатація транспортного засобу з непрацюючим заднім правим стоп сигналом є правопорушенням в розумінні Правил дорожнього руху, хоча і не тягне за собою адміністративну відповідальність за умови, що така експлуатація здійснюється у світлу пору доби.

25. Отже, наведене правопорушенням ПДР є підставою для зупинки поліцейським транспортного засобу відповідно до п.1 ч.1 ст. 35 Закону № 580-VIII та вимаганням відповідно до п.2 ч.1 ст. 32 Закону №580-VIII у водія пред'явлення документів, в тому числі і страхового полісу про укладення договору обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

26. Як правильно встановлено судом апеляційної інстанції з відеозапису, долученого до матеріалів справи, позивачем не надано на вимогу інспектора поліції поліса (договору) обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, що є адміністративним правопорушенням, передбаченим ч. 1 ст. 126 КупАП та тягне за собою накладення штрафу

в розмірі двадцяти п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.»

1.13. Постанова від 29.04.2020, справа №161/5372/17 Верховний Суд. Касаційний адміністративний суд. Номер справи в ЄДРСР – 88986779.

При цьому, колегія суддів вказує, що цінність свідка полягає в його безпосередньому об'єктивному сприйнятті обставини справи за допомогою органів чуттів і відсутності юридичної зацікавленості у вирішенні справи. І саме з огляду на своє нейтральне становище людина здатна об'єктивно та правильно засвідчити події і факти так, як вони дійсно відбувалися для можливості уникнення формалізму та зловживання процесуальними правами.

Натомість, на підставі показань свідків не можуть встановлюватися факти, які з огляду на закон або звичай установлюються в документах.

Таким чином, обставини, що підтверджуються показаннями свідка повинні узгоджуватись з іншими доказами у справі, тоді вони можуть бути визнані судом достовірними та достатніми для висновку про винуватість особи в тому чи іншому адміністративному правопорушенні.

1.14. Постанова від 08.07.2020, справа №731/186/17 Верховний Суд. Касаційний адміністративний суд. Номер справи в ЄДРСР – 90264774.

«60. З огляду на викладене, Суд вважає обґрунтованими висновки суду апеляційної інстанції про те, що якщо транспортний засіб використовується в службових цілях для забезпечення господарської діяльності юридичної особи в цілому, то він підлягає обов'язковому проходженню технічного контролю.»

**1.15. Постанова від 11.06.2020,
справа №201/2067/17
(2-а/201/95/17) Верховний Суд.
Касаційний адміністративний суд.
Номер справи в ЄДРСР – 89757580.**

Колегія суддів Верховного Суду зауважує, що, враховуючи вчинення позивачкою адміністративного правопорушення, передбаченого ч.1 ст. 122 КУпАП, дії відповідача щодо винесення виключно постанови про притягнення до адміністративної відповідальності без складення відповідного протоколу є правомірними та такими, що відповідають вимогам чинного законодавства.

**1.16. Постанова від 06.02.2020,
справа №760/4546/19 Верховний Суд.
Касаційний адміністративний суд.
Номер справи в ЄДРСР – 87422593.**

Представництво за своєю природою - це організаційне правовідношення, змістом якого є повноваження однієї особи (представника) діяти від імені, в інтересах іншої особи, яке виникає з договору, закону, акта органу публічної влади. Крім того, представництвом є діяльність представника, спрямована на реалізацію наданих йому повноважень. Змістом відносин представництва є повноваження, без яких останнє не може існувати. Як повноваження розуміють систему двох суб'єктивних прав представника, одне з яких є абсолютним, інше - відносним. Абсолютне право представника містить у собі можливість вчинення певних дій від імені та в інтересах особи, а відносне право полягає у тому, що представник вправі розраховувати на те, що всі юридичні наслідки, створені його діями, виникнуть лише для особи, яку він представляє, а не для самого представника.

Вимога обов'язкового подання до суду лише оригіналу довіреності на підтвердження повноважень представника і думка про допустимість засвідчення копії такого документа лише суддею не ґрунтується на чинному процесуальному законодавстві України, адже

відповідно до наведеної вище частини п'ятої статті 59 КАС відповідність копії документа, що підтверджує повноваження представника, оригіналу може бути засвідчена підписом судді, а наступна частина цієї ж статті визнає правомірним також інший порядок засвідчення «визначений законом».

Як вбачається з матеріалів справи, довіреністю № 83/41/3/01-2019 від 03 січня 2019 року, копію якої додано до апеляційної скарги, Департамент Патрульної поліції уповноважила представника - Поліщука П.П. серед іншого, представляти інтереси та або захищати права в усіх державних органах, установах та організаціях, у тому числі серед іншого, усіх судах загальної юрисдикції всіх інстанцій відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» при розгляді цивільних, кримінальних, господарських, адміністративних справ, у тому числі з правом підписувати (завіряти), подавати та отримувати будь-які документи та копії документів.

Слід вважати підтвердженими повноваження представника юридичної особи на підставі завіреної ним копії довіреності, якщо право цього представника засвідчувати своїм підписом копії документів впливає зі змісту виданої йому довіреності та за відсутності у ній відповідного застереження на вчинення певної дії.

**1.17. Постанова від 19.02.2020,
справа №545/3654/16-а
Верховний Суд. Касаційний
адміністративний суд.
Номер справи в ЄДРСР – 87682540.**

Як вбачається з матеріалів справи та встановлено судом апеляційної інстанції, позивач не заперечував самого факту вчинення ним правопорушення, передбаченого ч.1 статті 122 КУпАП, проте зазначав, що діяв у стані крайньої необхідності, оскільки відчув різке погіршення самопочуття, а саме головокружіння та біль у серці.

Відповідно до матеріалів справи, відразу після спілкування з інспектором роти №3 батальйону управління патрульної поліції ОСОБА_2,

1. ПИТАННЯ ПРИТЯГНЕННЯ ДО АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ОСІБ ЗА ВЧИНЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

ОСОБА_1 через погане самопочуття поїхав до Полтавського обласного центру екстреної медичної допомоги (вул. Володарського бюб, м. Полтава), де йому було надано екстрену медичну допомогу. Судом апеляційної інстанції встановлено, що відповідно до даного висновку екстреної медичної допомоги 21.10.2016 на 10:32 годину артеріальний тиск ОСОБА_1 був 200/120.

Отже, Суд вважає цілком обґрунтованими висновки суду апеляційної інстанції, що здійснена позивачем зупинка транспортного засобу, яким він керував, була екстреною, вчиненою у стані крайньої необхідності.

1.18. Постанова від 15.04.2020, справа №334/8508/16-а (2-а/334/180/17) Верховний Суд. Касаційний адміністративний суд. Номер справи в ЄДРСР – 88814800.

Тобто, заїзд на смугу для маршрутних транспортних засобів дозволено під час виїзду на дорогу і для посадки чи висадки пасажирів біля правого краю проїзної частини або для здійснення поворота праворуч з цієї смуги на дорозі із смугою для маршрутних транспортних засобів, що відокремлена переривчастою лінією дорожньої розмітки. В інших випадках заїзд на смугу для маршрутних транспортних засобів заборонено.

Верховний Суд зазначає, що при розгляді справи про адміністративне правопорушення, виходячи з його правової природи та завдання, уповноважена особа має всебічно, повно і об'єктивно з'ясувати обставини справи, зокрема наявність вини особи у вчиненні такого правопорушення.

1.19. Постанова від 19.12.2019, справа №686/13619/17 Верховний Суд. Касаційний адміністративний суд. Номер справи в ЄДРСР – 86460319.

Водночас, позивач, як і суди попередніх інстанцій, помилково вважають, що дія знаку 3.34 «Зупинку заборонено» поширюється виключно

на проїзну частину вулиці (дороги) Вайсера у м. Хмельницькому, оскільки дія заборонного знаку поширюється на всю дорогу (той бік дороги, де встановлено знак), елементом якої є тротуар, саме зовнішній край якого обмежує дорогу по ширині.

1.20. Постанова від 15.04.2020, справа №296/5527/16-а Верховний Суд. Касаційний адміністративний суд. Номер справи в ЄДРСР – 88810585.

Щодо тверджень скаржника про недоведеність відповідачем під час розгляду цієї справи обставин ведення ним телефонних розмов під час керування транспортним засобом, що слугувало підставою для притягнення його до адміністративної відповідальності, Суд зазначає, що надаючи оцінку інформації оператора мобільного зв'язку ПрАТ «Київстар», за якою час здійсненого вихідного з'єднання з телефону позивача складав з 9 год 21 хв по 9 год 22 хв в сукупності з наявними відео матеріалами, за якими час зупинки позивача працівниками поліції відбувся у 9 год 22 хв, суди дійшли обґрунтованого висновку про доведеність того факту, що ОСОБА_1 під час руху транспортним засобом користувався засобом мобільного зв'язку.

1.21. Постанова від 19.02.2020, справа №204/8036/16-а (2-а/204/27/17) Верховний Суд. Касаційний адміністративний суд. Номер справи в ЄДРСР – 87683151.

Так, адміністративне правопорушення - це вчинок, який має форму або дії, або бездіяльності. Проте щоб вчинок можна було кваліфікувати як адміністративне правопорушення, він повинен мати сукупність юридичних ознак, що визначають склад правопорушення. Наявність усіх ознак правопорушення є єдиною підставою для притягнення правопорушника до відповідальності. Якщо відсутня хоча б одна з ознак правопорушення, особа не може бути притягнута до відповідальності.

**1.22. Постанова від 06.02.2020,
справа №727/9504/16-а
Верховний Суд. Касаційний
адміністративний суд.
Номер справи в ЄДРСР – 87422462.**

Отже, при прийнятті рішення у справі суд повинен надати оцінку доказам, які містять інформацію щодо предмету доказування, встановити на підставі таких доказів наявність або відсутність обставин, що обґрунтовують вимоги і заперечення осіб, які беруть участь у справі, та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.

Рішення є законним тоді, коли суд, виконавши всі вимоги процесуального законодавства і всебічно перевіrivши всі обставини справи, вирішив справу у відповідності з нормами матеріального права, що підлягають застосуванню до даних правовідносин.

При цьому, Суд вказує, що особливою умовою під час розгляду справ з приводу рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень щодо притягнення до адміністративної відповідальності є встановлення наявності чи відсутності адміністративного правопорушення, винності даної особи в його вчиненні та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.

**1.23. Постанова від 13.03.2020,
справа №161/11159/16-а
Верховний Суд. Касаційний
адміністративний суд.
Номер справи в ЄДРСР – 88187306.**

Як встановлено судами попередніх інстанцій, позивач обґрунтування позовних вимог вказував на те, що на момент його зупинки працівниками поліції він мав в наявності поліс обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, однак не визнав за необхідне його пред'явити на вимогу поліцейського, оскільки вважав, що для цього не існувало правових підстав,

адже підставою для зупинки його автомобіля був не страховий випадок. Таким чином, факт непред'явлення страхового поліса для перевірки на вимогу працівника поліції не заперечувався самим позивачем.

Проте, колегія суддів вважає, що судами попередніх інстанцій при прийнятті оскаржуваного судового рішення не враховано, що положеннями статті 53 України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» передбачено право органів Національної поліції перевіряти наявність чинного договору обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності, а підпунктами 2.1, 2.4 ПДР України встановлено безпосередній обов'язок водія мати при собі та на вимогу працівника поліції пред'явити такий поліс.

Отже, позивачем не виконано вимоги вищенаведеного законодавства, що свідчить про наявність підстав для притягнення останнього до адміністративної відповідальності.

**1.24. Постанова від 08.04.2020,
справа №333/892/17(2-а/333/87/17)
Верховний Суд. Касаційний
адміністративний суд.
Номер справи в ЄДРСР – 88654625.**

Колегія суддів вказує, що при розгляді справи про адміністративне правопорушення, виходячи з її правової природи та завдання, уповноважена особа має всебічно, повно і об'єктивно з'ясувати обставини справи, зокрема на підставі належних доказів, які підтверджують факт вчинення адміністративного правопорушення.

В даному випадку, судом апеляційної інстанції було встановлено, що до оскаржуваної постанови про накладення адміністративного стягнення було додано відео №14 та №179, яке підтверджує факт вчинення позивачем адміністративного правопорушення та як наслідок обґрунтовує правомірність притягнення його до адміністративної відповідальності.

**1.25. Постанова від 29.09.2020,
справа №456/789/19
Верховний Суд. Касаційний
адміністративний суд.
Номер справи в ЄДРСР – 91883872.**

«35. Отже, з огляду на те, що долучені до матеріалів апеляційної скарги копії доручення для надання безоплатної вторинної правової допомоги від 25.02.2019 № 31/5, що видано Стрийським місцевим центром з надання безоплатної вторинної допомоги в особі Мацур М.С. та копія довіреності від 26.02.2019 на представлення інтересів позивача, засвідчена директором Стрийського місцевого центру з надання безоплатної вторинної допомоги Николаїшин М.І., засвідчені у визначеному законом порядку, а саме у відповідності до п. 9 ч. 1 ст. 20 Закону України від 05 липня 2012 року № 5076-VI «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», вони є належними документами, що підтверджують право особи, яка підписала апеляційну скаргу, на вчинення такої процесуальної дії.»

**1.26. Постанова від 18.02.2020,
справа №524/9827/16-а
Верховний Суд. Касаційний
адміністративний суд.
Номер справи в ЄДРСР – 87657275.**

«26. Судами першої та апеляційної інстанції було встановлено, що під час розгляду справи про адміністративне правопорушення, ОСОБА_1 виявив бажання скористатись правовою допомогою, про що надав відповідачу відповідне письмове клопотання.

Однак, інспектором не вжито жодних дій щодо надання водію можливості реалізувати своє право на отримання правової допомоги.

27. Колегія суддів погоджується з висновком судів першої та апеляційної інстанцій, що такими діями інспектор порушив права особи, яка притягалася до адміністративної відповідальності, тому і порушено порядок розгляду справи про адміністративне правопорушення, що є підставою для скасування постанови у справі про адміністративне правопорушення.»

**1.27. Постанова від 13.02.2020,
справа №524/9716/16-а
Верховний Суд. Касаційний
адміністративний суд.
Номер справи в ЄДРСР – 87559909.**

Водночас, приписам частини 3 статті 283 КУпАП чітко передбачено імперативний обов'язок відповідача щодо зазначення технічного засобу, яким здійснено фото або відеозапис у постанові по справі про адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

У разі відсутності в оскаржуваній постанові по справі про адміністративне правопорушення посилань на технічний засіб, за допомогою якого здійснено відеозапис, такий відеозапис згідно з вимогами статті 70 КАС України (у редакції, чинній на час ухвалення судами попередніх інстанцій рішень у цій справі) не може вважатися належним та допустимим доказом вчинення адміністративного правопорушення.

Питання кваліфікації діянь за ст. 286 кк України

2.1. Постанова від 21.08.2019, справа №682/956/17. Велика Палата Верховного Суду. Номер справи в ЄДРСР – 84153042.

Тільки порушення ПДР, які містять у собі реальну можливість настання суспільно небезпечних наслідків виступають безпосередньою причиною їх настання у кожному конкретному випадку ДТП, є обов'язковою ознакою об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого ст. 286 КК. Керування транспортним засобом у стані алкогольного сп'яніння, тобто порушення підп. «а» п. 2.9 ПДР не є елементом об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого ст. 286 КК, адже саме по собі не призводить до суспільно небезпечних наслідків, передбачених у цій статті.

Вказівка у вирокі на порушення водієм транспортного засобу підп. «а» п. 2.9 ПДР лише деталізує, уточнює, конкретизує правопорушення, його суспільну небезпечність, стан суб'єкта злочину, передбаченого ст. 286 КК, але жодним чином не впливає на кваліфікацію (не є кваліфікуючою ознакою) злочину.

2.2. Постанова від 28.01.2021, справа №390/361/15-к Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 94553312.

З об'єктивної сторони даний злочин характеризується трьома ознаками: а) діянням; б) наслідками; в) причинним зв'язком між діянням і наслідками. Діяння (дія чи бездіяльність) виражається в порушенні правил безпеки руху й експлуатації транспорту. Диспозиція ст. 286 КК України є бланкетною. Тому при вирішенні

питання про притягнення до кримінальної відповідальності за цією статтею потрібно звертатися до нормативних актів, які регламентують порядок дорожнього руху. Причинний зв'язок між діянням і наслідками, що настали, є обов'язковою ознакою об'єктивної сторони цього злочину.

В судовому засіданні були досліджені усі докази, які прокурор вважав за необхідне надати суду для доведеності винуватості ОСОБА_1, задоволені клопотання учасників процесу про проведення експертиз та допиті експертів у суді. При цьому суд вірно встановив, що стороною обвинувачення не доведено причинний зв'язок між діянням обвинуваченого та суспільно небезпечними наслідками у вигляді загибелі малолітньої ОСОБА_4.

2.3. Постанова від 03.02.2021, справа №750/3264/19 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 94737999.

Суд касаційної інстанції звертає увагу, що чітке відображення фактичних обставин кримінального правопорушення має суттєве значення для аргументації висновків суду про доведеність винуватості особи. Адже фабула обвинувачення є фактичною моделлю вчиненого злочину, а юридичне формулювання - це правова модель злочину, вказівка на кримінально-правову норму, порушення якої інкриміновано обвинуваченому. Тому наведені у вирокі фактичні дані у своїй сукупності мають давати повне уявлення стосовно кожного з елементів складу кримінального правопорушення, що, у свою чергу, дає можливість зіставити фактичну складову обвинувачення з його юридичною формулою.

2.4. Постанова від 28.01.2021, справа №166/221/19 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 94553310.

Крім того, сторона обвинувачення наголошувала на тому, що будь-який транспортний засіб додержуючись правил дорожнього руху міг безпечно об'їхати перешкоду по лівій смугі руху, що підтверджується показаннями свідків та узгоджується з протоколом огляду місця події і висновком трасологічної експертизи. Разом із цим, водій мікроавтобусу не намагався уникнути зіткнення шляхом гальмування або змінення напрямку руху, як це зафіксовано в протоколі огляду місця події з додатками, що також узгоджується з висновком експертизи, яким встановлено обставини зіткнення транспортних засобів. Проте, вказаних доводів суд належним чином не перевірів та не спростував.

Крім того, судом також не взято до уваги доводи сторони обвинувачення про те, що факт встановлення водієм ОСОБА_6 аварійного знаку та жилету зі світловідбиваючими елементами підтверджується показаннями свідка, наданими під час допиту в суді й узгоджується з протоколами огляду місця події та проведення слідчих експериментів. Проте, суд апеляційної інстанції не перевірів вказаних доводів та погодився з висновком місцевого суду, що дві решітки кабіни із жилетом виставлені не були.

2.5. Постанова від 12.11.2019, справа №234/14062/16-к Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 85805263.

Суд зазначає, що сам собою факт завдання шкоди автомобілем чи іншим транспортним засобом не є визначальним для кваліфікації діяння за статтею 286 КК. Суб'єктом кримінального правопорушення, передбаченого частиною 2 статті 286 КК, може бути лише особа, яка керує транспортним засобом, тобто здійснює усвідомлену і цілеспрямовану діяльність з використання відповідних його функцій. Таким чином, встановлення, чи керувала особа транспортним засобом, є необхідною умовою для кваліфікації її діяння за статтею 286 КК та

відмежування цього злочину від суміжних складів злочину, зокрема передбаченого статтею 119 КК.

2.6. Постанова від 14.05.2020, справа №668/2604/15-к Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 89345781.

Суд не може погодитися з доводом у касаційній скарзі про те, що протиправність дій потерпілого пішохода ОСОБА_2 виключає винуватість засудженого ОСОБА_1. Факт, що потерпілий (який переходив проїзну частину у забороненому місці) створив небезпеку для дорожнього руху судами не встановлено. Однак, незалежно від причин виникнення небезпеки для руху або перешкоди, водій ОСОБА_1 зобов'язаний був виконати вимогу пункту 12.3 Правил дорожнього руху і негайно вжити заходів для зменшення швидкості аж до зупинки транспортного засобу або безпечного для інших учасників руху об'їзду перешкоди. Про це свідчать і висновки судово-автотехнічних експертиз №423 від 16 лютого 2015 року та №1217 від 30 серпня 2016 року, у яких чітко зазначено, що саме водій ОСОБА_1 повинен був діяти відповідно до п.12.3 ПДР та мав технічну можливість запобігти ДТП. Таким чином, перебування пішохода на проїзній частині дороги, не звільняє водія від виконання вимог зазначеного пункту ПДР.

2.7. Постанова від 13.02.2020, справа №576/195/18 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 87703393.

Як видно із вироку, судом першої інстанції вказаних вимог дотримано не було. Суд у повній мірі не встановив у чому саме полягали порушення з боку водія ОСОБА_1, які норми правил безпеки дорожнього руху не додержано. Обвинувачення, визнане судом доведеним, містить посилання на неконкретні, загальні порушення, які в свою чергу не збігаються із тими нормами правил безпеки дорожнього руху, які ставляться в провину обвинуваченому.

Визначальним у криміналістичній характеристиці дорожньо-транспортної пригоди як злочину слід

вважати механізм злочину, а не спосіб його вчинення. Спосіб вчинення ДТП має своєрідні риси, але частіше за все відіграє підлеглу роль по відношенню до механізму і інших елементів криміналістичної характеристики ДТП.

Тому під механізмом дорожньо-транспортної пригоди розуміють систему часових, динамічних та інших зв'язків окремих етапів, обставин і чинників, що формують сліди на взаємодіючих об'єктах під час розвитку дорожньо-транспортної події. Механізм ДТП складається із процесу, який можна розділити на три етапи, зближення з перешкодою, безпосередня взаємодія та розміщення після взаємодії. З'ясування умов та наслідків протікання цих процесів відіграє важливу роль у встановленні винуватості особи.

Спосіб вчинення ДТП - це спосіб дії особи, яка керує транспортним засобом в складному механізмі дорожньо-транспортної пригоди. Усі ці дії і передують настанню негативних наслідків. Спосіб дії створює початок некерованого руху транспортного засобу, що розвивається спонтанно у вигляді взаємодії неживих об'єктів. Для них є характерним зв'язок суб'єктивних і об'єктивних чинників, що проявляються в кожному конкретному випадку в різноманітних взаємозв'язках.

Розглядаючи способи вчинення злочинів даного виду, слід зазначити, що дорожньо-транспортні події належать до необережних злочинів, тобто вчиняються через злочинну самовпевненість або злочинну недбалість. Злочинні порушення правил безпеки дорожнього руху є наслідком різноманітних недозволених дій або невчинення дій з боку суб'єктів цього виду злочинів.

2.8. Постанова від 26.03.2020, справа №623/1354/19 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 88495512.

Під час розгляду кримінального провадження суд зобов'язаний виявити, встановити і вказати в мотивувальній частині вироку порушення ПДР, які мали місце під час конкретної ДТП, але водночас він повинен чітко зазначити у вироку,

які саме з цих порушень були причиною настання наслідків, передбачених ст. 286 КК України, тобто знаходилися у причиновому зв'язку з ними, а які з цих порушень виконали лише функцію умов, що їм сприяли.

Тільки порушення ПДР, які містять у собі реальну можливість настання суспільно небезпечних наслідків і виступають безпосередньою причиною їх настання у кожному конкретному випадку ДТП, є обов'язковою ознакою об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого ст. 286 КК України. Керування транспортним засобом у стані алкогольного сп'яніння, тобто порушення п. 2.9 (а) ПДР не є елементом об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого ст. 286 КК України, адже саме по собі не призводить до суспільно небезпечних наслідків, передбачених у цій статті.

2.9. Постанова від 06.02.2020, справа №303/4650/17 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 87527976.

На підставі наведеного суд першої інстанції обґрунтовано врахувавши обставину, що обтяжує покарання ОСОБА_1, вчинення злочину в стані алкогольного сп'яніння. Натомість виключати її з формулювання обвинувачення, визнаного судом доведеним, як і те, що засуджений під час вчинення злочину не мав права на керування транспортними засобами, немає необхідності, адже ці обставини не є такими, що впливають на кваліфікацію дій засудженого.

2.10. Постанова від 01.10.2020, справа № 674/477/18 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 92458293.

Згідно з позицією сторони захисту, відображеної у доводах касаційної скарги, оскільки у кримінальному провадженні жодній особі не було надано процесуального статусу потерпілого, то склад і подія злочину в діях ОСОБА_1 відсутні.

Отже, потерпілий в кримінально-правовому розумінні як жертва посягання з'являється

вже з моменту вчинення цього посягання, незалежно від того, чи закріплений (юридично легалізований) такий статус процесуально.

Таким чином, оскільки за результатами розгляду даного кримінального провадження встановлено, що внаслідок порушення ОСОБА_1 ПДР ОСОБА_2 було завдано шкоду у вигляді тілесного ушкодження середнього ступеню тяжкості цього факту достатньо, щоб вважати останнього потерпілим від кримінального правопорушення, що свідчить про наявність в діях засудженого складу злочину, передбаченого ч. 1 ст. 286 КК.

Відмова ОСОБА_2 від статусу потерпілого у кримінальному провадженні, що призвело до обмеження його прав, передбачених ст. 56 КК, є наслідком його особистого волевиявлення і реалізації прав передбачених законом, проте це не тягне автоматично за собою матеріальну відсутність особи, що потерпіла від злочину у кримінально-правовому аспекті.

Посилання захисника у доповненнях до касаційної скарги на те, що вказане кримінальне провадження не могло бути розпочате без заяви потерпілого не ґрунтуються на вимогах закону, оскільки вчинене ОСОБА_1 кримінальне правопорушення могло підпадати під дію п. 2 ч. 1 ст. 477 КПК в редакції Закону № 4651-VI від 13 квітня 2012 року лише у випадку, якщо такий злочин був скоєний чоловіком чи дружиною потерпілого.

2.11. Постанова від 12.02.2020, справа №363/1220/16-к Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 87640662.

Разом з тим, оскільки факт перебування особи в стані алкогольного сп'яніння або у стані, викликаному вживанням наркотичних або інших одурманюючих засобів під час вчинення злочину (на відміну від деяких інших обставин, що обтяжують покарання), безпосередньо пов'язаний із подією злочину, суд може самостійно визнати це обставиною, що обтяжує покарання, за умови, якщо цей факт, не будучи зазначеним в обвинувальному акті в переліку

обставин, що обтяжують покарання, тим не менше був указаний при викладенні фактичних обставин кримінального правопорушення.

Натомість у цьому кримінальному провадженні факт перебування ОСОБА_3 у стані алкогольного сп'яніння або у стані, викликаному вживанням наркотичних або інших одурманюючих засобів під час вчинення злочину, не був зазначений в обвинувальному акті ані в переліку обставин, що обтяжують покарання, ані при викладенні фактичних обставин кримінального правопорушення.

Таким чином, Верховний Суд вважає правильними висновки судів про те, що в даному випадку визнання обставиною, що обтяжує покарання, вчинення злочину у стані алкогольного сп'яніння або у стані, викликаному вживанням наркотичних або інших одурманюючих засобів, не відповідало б вимогам ч. 1 ст. 337 КПК України. Протилежний висновок призвів би до порушення права обвинуваченого бути проінформованим про характер і причини висунутого обвинувачення та права мати час і можливості, необхідні для підготовки свого захисту.

2.12. Постанова від 24.03.2020, справа № 130/720/17 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 88449012.

Однак, беручи до уваги лише наведену технічну точку зору, без урахування юридичного аспекту, суд апеляційної інстанції не зважив на положення ч. 2 ст. 94, ч. 10 ст. 101 КПК (відповідно до яких жоден доказ не має наперед установленної сили, а висновок експерта не є обов'язковим для органу, що здійснює провадження), і не спростував тверджень скаржників про безпосередню причину ДТП - раптове падіння ОСОБА_3 під автомобіль не через контактування з транспортним засобом. Переглядаючи вирок у межах апеляційних скарг, суд не з'ясував суті змісту інкримінованих ОСОБА_2 конкретних порушень ПДР, а зазначаючи про необрання водієм безпечного бокового інтервалу, не зіставив і не проаналізував наявних у справі даних про механізм ДТП, про відсутність будь-

яких слідів контакту на деталях автомобіля, крім як на правому задньому колесі, а також відомостей про горизонтальне майже перпендикулярне руху ЗІЛ 130 положення потерпілої у момент наїзду й про утворення виявленого у неї ушкодження ліктьового суглоба та на лівій кисті внаслідок падіння тіла на ліву руку. Не отримало оцінки суду й те, чи узгоджується з правилами статей 101, 102 КПК викладене у висновку експертизи, вочевидь, не з технічної точки зору судження про усвідомлення водієм неможливості проїзду з безпечним боковим інтервалом.

2.13. Постанова від 11.03.2020, справа №760/4122/17 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 88265055.

Апеляційний суд, перевіrivши матеріали кримінального провадження та вирок місцевого суду, правильно зазначив, що цим судом у вирокі в формулюванні обвинувачення, визнаного доведеним, не вказано пунктів ПДР, які порушив ОСОБА_2, та не встановлено причинного зв'язку між інкримінованим йому порушенням та суспільно небезпечними наслідками. При цьому, зваживши на наявні у справі докази та не надавши іншої оцінки показанням потерпілої ОСОБА_1 та засудженого ОСОБА_3, які вони надавали в суді першої інстанції, дійшов обґрунтованого висновку, що аварійну ситуацію створив саме водій ОСОБА_3, а допущені ним порушення ПДР перебувають у безпосередньому зв'язку з тими наслідками, що настали внаслідок цієї пригоди.

Скасовуючи вирок суду першої інстанції, яким ОСОБА_2 засуджено за порушення правил безпеки дорожнього руху особою, яка керує транспортним засобом, що спричинило потерпілому середньої тяжкості тілесне ушкодження, апеляційний суд правильно зазначив, що сукупність наявних у справі доказів не отримала належної правової оцінки з точки зору їх достатності та взаємозв'язку для прийняття відповідного процесуального рішення.

2.14. Постанова від 24.09.2020, справа №372/2613/18 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 91855183.

У випадку дорожньо-транспортної події за участю декількох водіїв для вирішення питання про наявність чи відсутність в їхніх діях складу кримінального правопорушення, передбаченого відповідними частинами ст. 286 КК України, необхідно встановити причинний зв'язок між діяннями (порушенням правил безпеки дорожнього руху) кожного з них та наслідками, що настали, дослідити характер та черговість порушень, які вчинив кожен із водіїв, хто з них створив небезпечну дорожню обстановку (аварійну ситуацію), тобто з'ясувати ступінь участі кожного у спричиненні злочинного наслідку. При цьому виключається кримінальна відповідальність особи, яка порушила правила дорожнього руху вимушено, через створення аварійної ситуації іншою особою, яка керувала транспортним засобом. (висновки про правозастосування, які містяться в постановках Верховного Суду України від 20 листопада 2014 року та 05 листопада 2015 року).

2.15. Постанова від 18.06.2020, справа №202/4077/14 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 89929070.

Суд першої інстанції розглянув доводи обвинуваченого ОСОБА_1 щодо неможливості виконання ним вимог обмежувальних дорожніх знаків з різних причин: темна пора доби, погана видимість, засвітлення світлофором знака, зазначивши у вирокі, що такі доводи не можуть слугувати підставою для визнання невинуватості обвинуваченого у вчиненні ДТП, внаслідок якої ОСОБА_2 отримав тяжкі тілесні ушкодження, оскільки обвинувачений ОСОБА_1, керуючи транспортним засобом, повинен був бути крайньо уважним до дорожньої обстановки, її змін, об'єктивно оцінювати дорожню ситуацію

та беззаперечно виконувати вимоги обмежувальних знаків дорожнього руху та інших правил дорожнього руху.

2.16. Постанова від 05.08.2020, справа №753/10028/18 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 90906049.

Суд касаційної інстанції зазначає, що той факт, що внаслідок порушення ПДР потерпілий ОСОБА_2 створив небезпеку для дорожнього руху, не викликає сумніву. Однак незалежно від причин виникнення небезпеки для руху або перешкоди водій зобов'язаний був виконати вимогу п. 12.3 ПДР і негайно вжити заходів для зменшення швидкості аж до зупинки транспортного засобу або безпечного для інших учасників руху об'їзду перешкоди. Таким чином, те, що небезпеку для руху (а саме перехід проїзної частини поза пішохідним переходом, а також здійснення вибігу на проїзну частину поза пішохідним переходом) створено внаслідок власної протиправної поведінки пішохода, не звільняє водія від виконання вимог зазначеного пункту ПДР.

2.17. Постанова від 15.07.2020, справа №243/9993/15-к Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 90458870.

Інтерес потерпілого як особи, котра зазнала шкоди, у застосуванні процедури кримінального судочинства стосується не юридичної кваліфікації протиправних дій, а самого факту вчинення цих дій, тому потерпілий не зобов'язаний визначати конкретну норму кримінального закону, яка встановлює відповідальність за те чи інше вчинене щодо нього протиправне діяння, натомість достатнім є лише волевиявлення потерпілого щодо притягнення винного до кримінальної відповідальності.

2.18. Постанова від 17.03.2020, справа №655/566/18 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 88376179.

Ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення у значенні ст. 414 КПК означає з'ясування судом насамперед питання про те, до злочинів якої категорії тяжкості відносить закон (ст. 12 КК) вчинене у конкретному випадку злочинне діяння. Беручи до уваги те, що у ст. 12 КК дається лише видова характеристика ступеня тяжкості злочину, що відображено у санкції статті, встановленій за злочин цього виду, суд при призначенні покарання на основі всебічного, повного та неупередженого врахування обставин кримінального провадження в їх сукупності визначає тяжкість конкретного кримінального правопорушення, враховуючи його характер, цінність суспільних відносин, на які вчинено посягання, тяжкість наслідків, спосіб посягання, форму і ступінь вини, мотивацію кримінального правопорушення, наявність або відсутність кваліфікуючих ознак тощо.

Під особою обвинуваченого у контексті ст. 414 КПК розуміється сукупність фізичних, соціально-демографічних, психологічних, правових, морально-етичних та інших ознак індивіда, щодо якого ухвалено обвинувальний вирок, які існують на момент прийняття такого рішення та мають важливе значення для вибору покарання з огляду мети та засад його призначення.

2.19. Постанова від 16.10.2019, справа №163/1753/17 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 85075551.

Погоджуючись з висновком апеляційного суду, колегія суддів звертає увагу на те, що причинний зв'язок в автотранспортних злочинах відрізняється тим, що він встановлюється не

між діями водія та наслідками, що настали, а між порушеннями правил дорожнього руху й відповідними наслідками. При цьому виключається кримінальна відповідальність особи, яка порушила правила дорожнього руху вимушено, через створення аварійної ситуації іншою особою, яка була учасником дорожнього руху.

2.20. Постанова від 19.06.2019, справа №554/3796/17 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 82541710.

Доводи захисника про те, що пандус на складській території не є автомобільною дорогою, а тому ОСОБА_1 на момент ДТП не являвся учасником дорожнього руху були предметом перевірки апеляційного суду, який, спростовуючи зазначене, вказав, що ПДР відповідно до Закону України «Про дорожній рух» встановлюють єдиний порядок дорожнього руху на всій території України. Інші нормативні акти, що стосуються особливостей дорожнього руху (перевезення спеціальних вантажів, експлуатація транспортних засобів окремих видів, рух на закритій території тощо), повинні ґрунтуватися на вимогах цих Правил (п. 1.1.).

Отже, те, що ОСОБА_1 керував автомобілем на території складського приміщення, не звільняло його від необхідності дотримуватися ПДР, і саме порушення останнім пунктів 10.1., 10.9. цих правил призвело до ДТП та спричинення потерпілій тілесних ушкоджень. Тому посилання захисника на необхідність застосування в цьому кримінальному провадженні нормативно-правових актів у сфері охорони праці є безпідставними.

2.21. Постанова від 26.05.2020, справа №523/12810/15-к Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 89480019.

Колегія суддів відхиляє аргументи захисника про те, що протиправність дій потерпілого пішохода виключає винуватість засудженого. Так, суд встановив що потерпілий перетинаючи проїзну частину, зупинився на ній, чим створив небезпеку для дорожнього руху. Однак,

незалежно від причин виникнення небезпеки для руху або перешкоди, водій зобов'язаний був дотримуватись правил дорожнього руху та виконати вимоги як пункту 10.1, так і 12.3 Правил, зокрема при виявленні пішохода негайно вжити заходів для зменшення швидкості аж до зупинки транспортного засобу. Таким чином, той факт, що небезпеку для руху, а саме перебування пішохода на проїзній частині дороги, створено внаслідок власної протиправної поведінки пішохода, не звільняє водія від виконання вимог зазначеного пункту Правил.

Таким чином із фактичних обставин цього кримінального провадження встановлено, що суспільно небезпечний наслідок у вигляді заподіяння потерпілому тяжких тілесних ушкоджень був породжений конкретними діями засудженого, який порушив правила дорожнього руху, що, всупереч викладеним у касаційній скарзі захисника доводам, свідчить про наявність однієї з обов'язкових ознак об'єктивної сторони злочину - причинного зв'язку між порушенням правил безпеки дорожнього руху і зазначеними наслідками.

2.22. Постанова від 21.05.2020, справа №202/3076/18 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 89479850.

Так, рішення суду про стягнення із засудженого (як цивільного відповідача) саме 288 456 грн у рахунок відшкодування моральної шкоди не можна визнати таким, що повною мірою відповідає вищезазначеним критеріям. Місцевий суд не повною мірою врахував ступінь винуватості потерпілого ОСОБА_2, котрий, керуючи велосипедом, грубо порушував Правила дорожнього руху, оскільки здійснював лівий поворот на дорозі, яка має більш ніж одну смугу для руху в кожному напрямку, й унаслідок ДТП був притягнутий до адміністративної відповідальності за ст. 124 КУпАП (т. 1, а.п. 88).

Крім того, задовольняючи позовні вимоги в частині стягнення матеріальної шкоди в повному обсязі, місцевий суд взагалі не мотивував свого рішення в цій частині, не виклав змісту позовних вимог, не спростував доводів сторони захисту, і не навів обґрунтованих мотивів своїх висновків.

2.23. Постанова від 01.12.2020, справа №460/4256/17 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 93336649.

Під час розгляду кримінального провадження суд зобов'язаний виявити, встановити і вказати в мотивувальній частині вироку порушення ПДР, які мали місце під час конкретної ДТП, але водночас він повинен чітко зазначати у вироку, які саме з цих порушень були причиною настання

наслідків, передбачених статтею 286 КК, тобто перебували у причинному зв'язку з ними, а які з цих порушень виконали лише функцію умов, що їм сприяли.

Тільки порушення ПДР, які містять у собі реальну можливість настання суспільно небезпечних наслідків і виступають безпосередньою причиною їх настання у кожному конкретному випадку ДТП, є обов'язковою ознакою об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого статтею 286 КК.

Питання призначення покарання та звільнення особи від відбування покарання, призначеного за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 286 кк України

3.1. Постанова від 04.06.2020, справа №572/2100/17 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 89701160.

Визначені у ст. 65 КК загальні засади призначення покарання наділяють суд правом вибору однієї із форм реалізації кримінальної відповідальності - призначити покарання або звільнити від покарання чи від його відбування, завданням якої є виправлення та попередження вчинення нових злочинів. Ця функція за правовою природою є дискреційною, оскільки потребує врахування та оцінки конкретних обставин справи, ступеня тяжкості вчиненого злочину, особи винного, обставин, що впливають на покарання. Реалізація цієї функції становить правозастосовну інтелектуально-вольову діяльність суду, в межах якої і приймається рішення про можливість застосування чи незастосування ст. 75 КК, за змістом якої рішення про звільнення від відбування покарання з випробуванням суд може прийняти лише у випадку, якщо призначено покарання певного виду і розміру, враховано тяжкість злочину, особу винного та інші обставини справи, і всі ці дані у сукупності спонукають до висновку про можливість виправлення засудженого без відбування покарання.

3.2. Постанова від 24.11.2020, справа №541/690/19 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 93171457.

Згідно зі статтею 65 КК України особі, яка вчинила кримінальне правопорушення, має бути призначене покарання, необхідне й достатнє для її виправлення та попередження нових кримінальних правопорушень.

Ця функція за своєю правовою природою є дискреційними повноваженнями суду, оскільки при визначенні виду, розміру покарання потребує врахування та оцінки конкретних обставин провадження, суспільної небезпечності і характеру кримінального правопорушення, ступеня його тяжкості, даних про особу винного, обставин, що пом'якшують або обтяжують покарання тощо.

Разом із тим, такі дискреційні повноваження суду мають межі, які передбачають повноваження судів апеляційної та касаційної інстанцій скасувати або змінити судові рішення на підставі ст. 414 КПК України у зв'язку з невідповідністю призначеного покарання тяжкості кримінального правопорушення та особі засудженого, зокрема, коли покарання хоч і не виходить за межі,

3. ПИТАННЯ ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ ТА ЗВІЛЬНЕННЯ ОСОБИ ВІД ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ, ПРИЗНАЧЕНОГО ЗА ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 286 КК УКРАЇНИ

встановлені відповідною санкцією статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність, проте, за своїм видом чи розміром є явно несправедливим через м'якість або через суворість.

Термін «явно несправедливе покарання» означає не будь-яку можливу відмінність в оцінці виду чи розміру покарання з погляду суду апеляційної чи касаційної інстанцій, а відмінність у такій оцінці принципового характеру та вказує на істотну диспропорцію, неадекватність між визначеним судом, хоча й у межах відповідної санкції, видом та розміром покарання та тим видом і розміром покарання, яке б мало бути призначене, враховуючи обставини, які підлягають доказуванню, зокрема ті, що повинні братися до уваги при призначенні покарання.

3.3. Постанова від 07.10.2020, справа №347/1360/17 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 92137162.

Розкаяння передбачає, крім визнання особою факту вчинення злочину, ще й дійсне, відверте, а не уявне визнання своєї провини у вчиненому певному злочині, щирий жаль з приводу цього та осуд своєї поведінки, готовність нести покарання. Щире каяття це не формальна вказівка на визнання своєї вини, а відповідне ставлення до скоєного, яке передбачає належну критичну оцінку винним своєї протиправної поведінки, її осуд та бажання залагодити провину, що має підтверджуватися конкретними діями, спрямованими на виправлення зумовленої кримінальним правопорушенням ситуації.

Факт щирого каяття особи у вчиненні злочину повинен бути підтверджений матеріалами кримінального провадження. Однак такі дані відсутні, натомість за матеріалами кримінального провадження засуджений одразу після вчиненої ДТП перемістив свій транспортний засіб, що фактично є залишенням місця дорожньо-транспортної пригоди, допомоги одразу потерпілому не надав, заподіяну потерпілій моральну шкоду відшкодував лише частково.

Активне сприяння розкриттю злочину як обставина, що пом'якшує покарання, означає добровільну допомогу слідству будь-яким чином: повідомлення правоохоронним органам або суду фактів у справі, надання доказів, інших відомостей про власну кримінальну діяльність чи діяльність інших осіб, викриття інших співучасників, визначення ролі кожного з них у вчиненні злочину, надання допомоги в їх затриманні, видачі знярядь і засобів вчинення злочину, майна, здобутого злочинним шляхом. Тому, беззаперечно, воно має бути активним, тобто певним чином ініціативним.

3.4. Постанова від 03.09.2020, справа №523/13774/18 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 91397605.

Однак із таким рішенням колегія суддів погодитися не може та вважає, що його прийнято без урахування належним чином конкретних обставин кримінального провадження, даних про особу ОСОБА_2, який будучи особою, яка раніше, а саме 14 квітня 2018 року, притягувалася до адміністративної відповідальності за порушення ПДР, грубо нехтуючи цими Правилами, 5 серпня 2018 року, керуючи автомобілем у людному місці з достатньо жвавим рухоміз швидкістю 85,5-108,9 км/год, що є значним перевищенням допустимої в населеному пункті швидкості 50 км/год, перетинаючи перехрестя на заборонений для нього «червоний» сигнал світлофора, нехтуючи при цьому перевагою пішохода, який перетинав проїзну частину по пішохідному переходу на дозволений для нього сигнал світлофора, скоїв наїзд на пішохода ОСОБА_3, завдавши йому смертельну травму.

Крім того, врахувавши, що ОСОБА_2 повністю відшкодував потерпілій матеріальну шкоду, апеляційний суд не зважив на відсутність у матеріалах провадження жодних доказів на підтвердження відшкодування завданої ОСОБА_1 моральної шкоди.

За наведених вище обставин колегія суддів дійшла висновку, що призначене ОСОБА_2

3. ПИТАННЯ ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ ТА ЗВІЛЬНЕННЯ ОСОБИ ВІД ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ, ПРИЗНАЧЕНОГО ЗА ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 286 КК УКРАЇНИ

покарання у наближеній до мінімальної межі, передбаченої санкцією ч. 2 ст. 286 КК, слід визнати м'яким за розміром покаранням.

3.5. Постанова від 02.02.2021, справа №446/2163/17 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 94737976.

На переконання колегії суддів касаційної інстанції, при призначенні покарання ОСОБА_1 судами першої та апеляційної інстанції правильно враховано насамперед тяжкість злочину, виходячи з конкретних обставин його вчинення, незворотності тих наслідків, які були спричинені цим діянням, а також характер самого порушення Правил дорожнього руху, яке полягало в умисному нехтуванні ОСОБА_1 розділу 34 «Дорожня розмітка» ПДР (в частині вимог дорожньої розмітки 1.3. «подвійна суцільна лінія») та здійсненні обгону в місці, де це категорично заборонено.

Врахувавши всі зазначені обставини в їх сукупності, з урахуванням принципу індивідуалізації покарання, суд першої інстанції дійшов правильного висновку, що виправлення ОСОБА_1 не можливе без ізоляції від суспільства, з обранням йому міри покарання в межах санкції ч. 3 ст. 286 КК та призначенням покарання у виді семи років позбавлення волі з позбавленням права керувати транспортними засобами строком на три роки.

3.6. Постанова від 04.02.2021, справа №585/2034/19 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 94738027.

Небезпідставно суд урахував і те, що смерть потерпілого настала, у тому числі, від необережних дій самого пішохода, який порушив вимоги підпунктів «а», «б» п. 4.14 ПДР, а саме заборону виходити на проїзну частину дороги, не впевнившись у відсутності небезпеки для себе та інших учасників руху; раптово виходити, вибігати на проїзну частину, у тому числі на пішохідний перехід. Суд дійшов обґрунтованого висновку, що поведінка потерпілого на 30%

призвела до виникнення ДТП і настання невиправних наслідків.

(...) Так, суд зазначив, що ОСОБА_1 під час вчинення злочину був тверезим, він раніше не притягався до адміністративної відповідальності за порушення правил безпеки дорожнього руху, є єдиним годувальником у сім'ї, його постійна робота пов'язана з керуванням транспортними засобами і засуджений не має іншого виду заробітку, тому позбавлення останнього водійських прав у свою чергу позбавило б його сім'ю коштів для існування, а також можливості відшкодування шкоди потерпілим.

3.7. Постанова від 17.12.2020, справа №170/499/19 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 93709292.

Разом із тим апеляційний суд залишив поза увагою і не проаналізував характеру, обсягу та кількості допущених засудженим грубих порушень Правил дорожнього руху. При цьому суд, формально вказавши на наявність обставини, що обтяжує покарання, вчинення злочину у стані алкогольного сп'яніння, фактично не врахував її та не зіставив з іншими порушеннями.

Між тим, указані обставини мають значення при виборі заходу примусу та для забезпечення його мети, а сукупність цих обставин свідчить про те, що обране ОСОБА_1 додаткове покарання в мінімальному розмірі, визначеному санкцією ч. 2 ст. 286 КК України, суперечить загальним засадам призначення покарання, принципам законності, справедливості, обґрунтованості та індивідуалізації покарання. Також таке покарання не відповідає ступеню тяжкості вчиненого злочину і особі засудженого через м'якість та не є достатнім і необхідним для виправлення засудженого та попередження вчинення нових злочинів.

Крім того, кримінальне правопорушення, передбачене ст. 286 КК України, законодавцем віднесено до злочинів проти безпеки руху, а тому думка потерпілого щодо виду та розміру

покарання сама собою не є вирішальною в цьому питанні.

3.8. Постанова від 15.01.2020, справа №454/3464/18 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 87000868.

При призначенні ОСОБА_1 покарання, апеляційним судом враховано тяжкість вчиненого кримінального правопорушення, наслідки у виді смерті потерпілого, дані про особу обвинуваченого, який вперше притягується до кримінального відповідальності, позитивно характеризується за місцем проживання, не одружений, займається працею, на обліку у лікарів нарколога та психіатра не перебуває, думку потерпілих, які просили не позбавляти ОСОБА_1 волі, обставини, які пом'якшують покарання, зокрема щире каяття, активне сприяння розкриттю злочину, добровільне відшкодування заподіяної шкоди, наявність обставини, що обтяжує покарання, - вчинення злочину у стані алкогольного сп'яніння, та дійшов висновку про призначення основного покарання у межах санкції статті та додаткового покарання у максимальному розмірі.

При цьому, з урахуванням наведеного та досліджених матеріалів кримінального провадження, апеляційний суд, на думку колегії суддів, дійшов обґрунтованого висновку щодо призначення ОСОБА_1 покарання у межах санкції ч. 2 ст. 286 КК України, із звільненням його від відбування основного покарання з випробуванням на підставі ст. 75 КК України з урахуванням зазначених вище обставин в їх сукупності, позиції потерпілих, які зазначили, що померлий був товаришем обвинуваченого, який проживає з ними на одному подвір'ї та допомагає їм, а тому підстав для погіршення становища ОСОБА_1 шляхом призначення покарання у виді реального позбавлення волі, як про це просив прокурор в апеляційній скарзі, не знайшов.

3.9. Постанова від 24.06.2020, справа №237/1524/19 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 90073857.

При цьому, питання призначення покарання визначає форму реалізації кримінальної відповідальності в кожному конкретному випадку з огляду на суспільну небезпечність і характер злочину, обставини справи, особу винного, а також обставини, що пом'якшують або обтяжують покарання тощо.

Вирішення цих питань належить до дискреційних повноважень суду, що розглядає кримінальне провадження по суті, який і повинен з урахуванням всіх перелічених вище обставин визначити вид і розмір покарання та ухвалити рішення.

Враховуючи викладене, при призначенні покарання та при визначенні строку додаткового покарання у виді позбавлення права керувати транспортними засобами на строк 2 роки, суд апеляційної інстанції не вийшов за межі своїх дискреційних повноважень.

3.10. Постанова від 27.10.2020, справа №664/2526/19 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 92509935.

Враховавши конкретні обставини вчиненого злочину та його наслідки, а саме те, що ОСОБА_1 допустив грубі порушення Правил дорожнього руху, керуючи транспортним засобом з перевищенням швидкості руху у межах населеного пункту скоїв наїзд на пішохода, який перетинав дорогу по пішохідному переходу, що призвело до його загибелі, апеляційний суд дійшов обґрунтованого висновку про неможливість виправлення ОСОБА_1 без відбування покарання у виді позбавлення волі.

3. ПИТАННЯ ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ ТА ЗВІЛЬНЕННЯ ОСОБИ ВІД ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ, ПРИЗНАЧЕНОГО ЗА ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 286 КК УКРАЇНИ

При цьому, думка потерпілої та висновок органу пробації щодо можливості застосування щодо ОСОБА_1 положень ст. 75 КК були враховані апеляційним судом в сукупності з обставинами, передбаченими ст. 65 КК, однак не є вирішальними при прийнятті апеляційним судом відповідного рішення.

3.11. Постанова від 22.10.2020, справа №755/9680/19 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 92483003.

Крім того, суд апеляційної інстанції в ході дослідження матеріалів кримінального провадження встановив, що ОСОБА_1 неодноразово притягувався до адміністративної відповідальності, зокрема й за перевищення встановлених обмежень швидкості руху автомобіля. Судом також було враховано і те, що засуджений у кінці 2018 року притягувався до відповідальності за ст. 124 КУпАП, однак, не зробивши для себе відповідних висновків, через невеликий проміжок часу в результаті перевищення швидкості вчинив ДТП з тяжкими наслідками та зник з місця пригоди.

Вищенаведене свідчить про підвищену суспільну небезпечність особи засудженого, неможливість його виправлення без ізоляції від суспільства та підтверджує безпідставне застосування до ОСОБА_1 положень ст. 75 КК України.

3.12. Постанова від 25.09.2019, справа №509/4910/17 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 84583352.

Враховуючи як обставину, що пом'якшує покарання, щире каяття ОСОБА_2, апеляційний суд не врахував, що саме по собі визнання засудженим своєї провини під час апеляційного провадження не вказує, що його зізнання стало результатом тривалого роздуму й зятятої внутрішньої боротьби та свідчить про рішучість стати на шлях виправлення, самоосуд свого вчинку. Щире каяття є відвертою негативною оцінкою винуватою особою своєї злочинної поведінки, визнанням тих обставин, які їй

ставляться в провину, має характеризувати її поведінку після вчинення злочину, але з позицій психологічної переорієнтації суб'єкта, який дійсно засуджує свій вчинок, визнає його антигромадський характер і готовий нести відповідальність. Визнання ОСОБА_2 своєї вини лише під час апеляційного розгляду, вибачення не перед потерпілим, а перед його представником, в апеляційному провадженні через шістьнадцять місяців після вчинення ДТП, свідчить про відсутність у нього щирого жалю з приводу скоєного та осуду своїх протиправних дій, тобто про відсутність ознак щирого каяття.

3.13. Постанова від 16.10.2019, справа №290/669/18 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 85111453.

Проте, враховуючи дані, що характеризують особу засудженого, та обставини, які пом'якшують покарання, апеляційний суд у достатній мірі не врахував, що хоча кримінальне правопорушення ОСОБА_3 вчинив з необережності, однак відповідно дост. 12 КК воно належить до тяжких, і внаслідок таких протиправних дій настала смерть потерпілого ОСОБА_4 та двоє осіб отримали тілесні ушкодження середньої тяжкості. Тяжкі наслідки у виді смерті людини є непоправними і не можуть бути компенсовані відшкодуванням шкоди у матеріальному виразі. Крім того, позитивні характеристики ОСОБА_3 мають формальний характер та жодним чином не зменшують суспільної небезпечності як його самого, так і правопорушень вчинених ним.

3.14. Постанова від 14.07.2020, справа №321/340/18 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 90498216.

Так, суд апеляційної інстанції при перевірці доводів апеляційної скарги прокурора з достатньою повнотою не врахував того, що ОСОБА_1 вчинив тяжкий злочин, в результаті якого загинуло троє осіб, двоє з них - неповнолітні.

3. ПИТАННЯ ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ ТА ЗВІЛЬНЕННЯ ОСОБИ ВІД ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ, ПРИЗНАЧЕНОГО ЗА ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 286 КК УКРАЇНИ

Таким чином, висновки суду про можливість звільнення ОСОБА_1 від відбування покарання з випробуванням суперечать принципу справедливості покарання і не відповідають його меті - виправлення засудженого та запобігання вчиненню нових злочинів як ним, так і іншими особами.

3.15. Постанова від 13.08.2020, справа №716/1224/19 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 91063744.

Змінюючи вирок та звільняючи ОСОБА_1 від відбування призначеного основного покарання з випробуванням, на підставі ст. 75 КК України, суд апеляційної інстанції врахував ступінь тяжкості вчиненого злочину та наявність обставини, що обтяжує покарання, разом із тим, судом належним чином були враховані дані про особу винного, який раніше не судимий, вину визнав, щиро розкався у вчиненому, активно сприяв розкриттю злочину, його сімейний стан.

Крім того, враховано апеляційним судом, що обвинувачений, після скоєння ним дорожньо-транспортної пригоди, а саме під час розгляду справи судом першої інстанції втратив батька, який помер від серцевого нападу, те, що потерпілий ОСОБА_2 наполягав на необхідності звільнення ОСОБА_1 від відбування покарання з випробуванням, будь-яких претензій морального характеру до нього не має, останній сплатив йому 100 000 гривень.

Взято апеляційним судом до уваги і те, що ОСОБА_3 та обвинувачений у житті були друзями, і його причетність до втрати товариша у молодому віці є болісним для нього.

Також, згідно досудової доповіді органу пробації, ОСОБА_1 характеризується з позитивної сторони, виправлення його без позбавлення волі можливе та не становить високої небезпеки для суспільства.

При звільненні ОСОБА_1 від відбування призначеного основного покарання з випробуванням, на підставі ст. 75 КК України,

апеляційний суд застосував принцип індивідуалізації призначення покарання, навіть переконливі підстави такого рішення, зазначивши, що за таких умов буде досягнута мета покарання.

3.16. Постанова від 29.01.2020, справа №369/13317/17 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 87334633.

Колегія суддів Верховного Суду погоджується з остаточно визначеним розміром призначеного покарання засудженому, яке за своїм видом та розміром є необхідним та достатнім для його виправлення і попередження нових злочинів, відповідає вимогам ст. 65 КК та є справедливим щодо досягнення мети покарання, виходячи з вимог ст. 50 КК та висновками судів попередніх інстанцій, які не врахували щирого каяття обвинуваченого, яке не мало місця у формі правдивої розповіді про всі відомі йому обставини вчиненого злочину. За обставин вчинення ним злочину, встановлених судами попередніх інстанцій у судових засіданнях, зокрема того, що обвинувачений ОСОБА_3 за станом здоров'я після огляду лікаря не був допущений до маршруту за місцем роботи, але здійснив перевезення пасажирів до м. Києва, в напрямку до якого допустив зіткнення з вантажним автомобілем «Renault Premium», д/н НОМЕР_2, з напівприцепом марки «CoderS 3384D», д/н НОМЕР_3, щире каяття не мало визначального самостійного значення при вирішенні питання про вид і розмір покарання у даному кримінальному провадженні.

3.17. Постанова від 22.01.2019, справа №708/40/18 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 79383420.

Згідно з правозастосовчою практикою, позбавлення права керувати транспортними засобами суд не вправі призначити як додаткове покарання особі, яка не має права керувати транспортними засобами.

3. ПИТАННЯ ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ ТА ЗВІЛЬНЕННЯ ОСОБИ ВІД ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ, ПРИЗНАЧЕНОГО ЗА ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 286 КК УКРАЇНИ

Як убачається з матеріалів кримінального провадження, засуджена ОСОБА_2 не отримувала посвідчення водія на право керування транспортними засобами відповідної категорії, згідно зі ст. 15 Закону України «Про дорожній рух» та п. 2 Положення про порядок видачі посвідчень водія та допуску громадян до керування транспортними засобами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 08 травня 1993 року № 340.

Отже, враховуючи вищезазначене, призначення судом першої інстанції засудженій ОСОБА_2 додаткового покарання у виді позбавлення права керувати транспортними засобами на строк 3 роки є помилковим та підлягає виключенню з судових рішень.

3.18. Постанова від 01.10.2020, справа №717/752/19 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 92093146.

Те, що ОСОБА_1 не одружений, не працює, немає на утриманні дітей, свідчить про відсутність соціальних чинників стримуючого характеру. Відповідно до висновку органу пробації ризику вчинення засудженим повторного кримінального правопорушення та ступінь його небезпеки для суспільства оцінюються як середні. Правильно судом враховано і той факт, що він раніше неодноразово притягувався до адміністративної відповідальності за порушення ПДР України, що свідчить про систематичне ігнорування ОСОБА_1 законодавчих вимог та відсутність осуду своєї протиправної поведінки.

Відносно доводів про те, що засуджений не втік з місця ДТП та намагався надати допомогу потерпілій, то відповідно до ПДР України, у разі причетності до ДТП водій зобов'язаний залишатися на місці пригоди. Так само жодна особа не повинна нехтувати моральними і правовими нормами, що зобов'язують надавати допомогу людям, які перебувають у небезпечному для життя стані. Недотримання цих норм тягне за собою відповідно адміністративну чи кримінальну відповідальність, а

відтак посилення скаргників на необхідність врахування цієї обставини як такої, що пом'якшує покарання ОСОБА_1, є недоречними.

Необхідно зауважити, що позиція потерпілого про відсутність претензій до ОСОБА_1 та необхідності призначення йому покарання без ізоляції від суспільства теж врахована судом при призначенні покарання. Однак, думка потерпілого є важливою у справах приватного обвинувачення. У цій справі вона не є вирішальною, оскільки вчинений засудженим злочин відноситься до злочинів проти безпеки руху та експлуатації транспорту, а кримінальне провадження здійснюється у формі публічного обвинувачення.

3.19. Постанова від 24.03.2020, справа №333/1454/18 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 88495259.

Як убачається з матеріалів провадження, потерпілий ОСОБА_2 не скористався своїм правом на пред'явлення цивільного позову в кримінальному провадженні щодо ОСОБА_1, проте він не позбавлений права звернутися із заявою про відшкодування заподіяної шкоди в порядку цивільного судочинства.

З огляду на зазначене доводи в касаційній скарзі щодо неврахування судом тих обставин, що ОСОБА_1 не відшкодував заподіяної шкоди в повному обсязі, не спростовують правильності висновків суду щодо призначеного основного покарання та наявності обґрунтованих підстав для звільнення від його відбування.

3.20. Постанова від 18.11.2020, справа № 750/1227/18 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 93014997.

Висновки суду про можливість звільнення ОСОБА_1 від відбування покарання з випробуванням, враховуючи засудження його за грубе порушення правил дорожнього руху,

3. ПИТАННЯ ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ ТА ЗВІЛЬНЕННЯ ОСОБИ ВІД ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ, ПРИЗНАЧЕНОГО ЗА ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 286 КК УКРАЇНИ

що регламентують єдиний порядок дорожнього руху на всій території України, якого повинні неухильно дотримуватися всі його учасники, оскільки автомобіль є джерелом підвищеної небезпеки, керування автомобілем у стані алкогольного сп'яніння та поведінку засудженого після кримінального правопорушення, суперечать принципу справедливості покарання і не відповідають його меті - виправленню засудженого та запобіганню вчиненню нових кримінальних правопорушень як ним, так і іншими особами.

Крім того, посилання суду апеляційної інстанції в рішенні на працевлаштування ОСОБА_1 та його сімейний стан не спростовує висновків про те, що призначення засудженому покарання зі звільненням від його відбування не відповідає загальним засадам призначення покарання, а виплата моральної шкоди потерпілій шляхом відрахувань із заробітної плати ОСОБА_1 є його обов'язком, встановленим судовим рішенням.

3.21. Постанова від 07.02.2019, справа №545/2224/17 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 79805910.

Допущено суперечності в частині того, що суд не визнав щире каяття як пом'якшуючу покарання обставину, пославшись на те, що засуджена спочатку визнавала вину повністю, а потім заперечила факт вчинення злочину в стані алкогольного сп'яніння, при цьому факт сп'яніння виключив як обтяжуючу покарання обставину.

Викладені у рішенні суду першої інстанції висновки є суперечливими, нечіткими та незрозумілими, що є неприпустимим в судовому рішенні. Апеляційний суд на це увагу не звернув, допущених місцевим судом порушень не усунув.

3.22. Постанова від 15.06.2020, справа №456/1917/15-к Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 89929169.

Як вбачається з матеріалів кримінального провадження, кримінальне правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 286 КК, ОСОБА_1 вчинив 23 травня 2015 року. Цей злочин відповідно до ст. 12 КК належить до злочинів невеликої тяжкості, оскільки карається обмеженням волі на строк до 3 років. Перебіг строків давності у справі не переривався, фактів ухилення засудженим від досудового слідства і суду не встановлено.

Однак суд апеляційної інстанції всупереч ч. 2 ст. 285 КПК під час апеляційного розгляду не роз'яснив ОСОБА_1 права бути звільненим від кримінальної відповідальності за ч. 1 ст. 286 КК у зв'язку із закінченням строків давності.

Вказане порушення в цій конкретній справі є не лише істотним, але і таким, яке потребує нового апеляційного розгляду, оскільки звільнення від кримінальної відповідальності на певному етапі судового розгляду та від призначеного покарання тягнуть за собою різні суттєві правові наслідки, зокрема щодо розгляду цивільного позову потерпілого по суті чи залишення його без розгляду, прийняття рішення за апеляційною скаргою потерпілого по епізоду обвинувачення за ч.1 ст.286 КК, з врахуванням приписів ст. 393 КПК про те, що потерпілий має право на апеляційне оскарження судового рішення лише в частині, що стосується саме його інтересів, а також можливість застосування приписів ст. 75 КК у частині засудження ОСОБА_1 за ч. 2 ст. 286 КК за епізодом від 06 грудня 2014 року з врахуванням того, що прокурор в апеляційній скарзі не оспорював застосування ст. 75 КК, а потерпілі ОСОБА_4 та ОСОБА_2 за цим епізодом вирок місцевого суду не оспорювали взагалі.

Питання доказування у кримінальному провадженні за ст. 286 кк України

4.1. Постанова від 20.01.2021, справа №748/509/19 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 94328656.

Обґрунтовуючи таке своє рішення, апеляційний суд послався на висновок судової інженерно-транспортної експертизи від 23 січня 2019 року № 41, згідно якого встановлено наявність причинного зв'язку між діями водія автомобіля Ford в умовах місця події, з яких вбачається невідповідність технічним вимогам п. 12.3. ПДР, та подією виникнення даної дорожньо-транспортної пригоди (т. 2 а.п. 3-6).

При цьому апеляційний суд не вмотивував своїх висновків, чому невідповідність дій ОСОБА_1 вимогам пп. «б» п. 2.3., п.п. 12.2., 12.4. ПДР перебуває у причинному зв'язку із виникненням ДТП, та якими доказами це підтверджується.

В судовому засіданні суду апеляційної інстанції свідки ОСОБА_3, ОСОБА_4 надали показання, що автомобіль під керуванням ОСОБА_1 в с. Пакуль рухався зі швидкістю близько 60 км/год, проте у вирокі апеляційний суд зазначив, що не бере до уваги показання зазначених свідків, оскільки вони спростовуються сукупністю інших доказів. В той же час судом не зазначено, якими ж іншими доказами підтверджується факт порушення ОСОБА_1 п. 12.4. ПДР, а саме те, що останній керував автомобілем з перевищенням встановленої швидкістю руху у населеному пункті.

4.2. Постанова від 13.01.2021, справа №607/27/17 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 94237618.

Обґрунтовуючи перебування ОСОБА_1 у стані наркотичного сп'яніння суди керувалися висновком щодо результатів медичного огляду з метою виявлення алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції №008344 від 03 липня 2016 року. Водночас судами першої та апеляційної інстанцій не було взято до уваги, що зазначений висновок виданий на підставі акта медичного огляду №008344 від 03 липня 2016 року, у якому немає даних, які б підтверджували дослідження саме біологічного середовища (сечі), відібраного в засудженого для проведення лабораторних тестів з метою уточнення наявних речовин впливу. Отже, як слушно про це зазначає захисник, сумнівним з погляду допустимості є результат токсикологічного аналізу сечі №147, оскільки відібрання у ОСОБА_1 такого біологічного середовища не підтверджено матеріалами кримінального провадження.

За таких обставин під час кримінального провадження в суді першої інстанції поза розумним сумнівом не було доведено перебування ОСОБА_1 у стані наркотичного сп'яніння під час вчинення кримінального правопорушення.

4.3. Постанова від 27.01.2021, справа №303/4947/14-к Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 94490101.

Правильно оцінив суд першої інстанції і схему ДТП. Зокрема на ній була зображена частина автодороги, однак відсутні будь-які дані щодо напрямків руху зображених проїзних частин дороги. Ширина кожної проїзної частини дороги згідно зі схемою становить 3,75 м, і на одній зі смуг руху зображене місце позначене як місце зіткнення, яке за вказаними на схемі розмірами становить 4,2 м у діаметрі. З цього суд зробив правильний висновок, що місце зіткнення автомобілів за своїм розміром є ширшим за проїзну частину дороги. Навкруги позначеного місця зіткнення на схемі зображене коло, діаметром 10 м, однак жодних позначень, що саме означає це коло, на схемі немає, воно, відповідно до схеми захоплює половину однієї смуги руху та майже цілу іншу смугу, тобто за розміром схематично є меншим, ніж дві смуги руху, ширина яких разом становить 7,5 м, проте за вказаним у схемі розміром (10 м) значно їх перевищує. Також поряд із позначеним на схемі місцем зіткнення на переривчастій лінії дорожньої розмітки позначено слід юзу, і відстань між ним та місцем зіткнення становить 2,2 м. Суд, зробивши математичні розрахунки, дійшов висновку, що якщо відстань від сліду юзу, що на лінії розмітки, тобто на краю проїзної частини дороги, до початку позначеного місця зіткнення становить 2,2 м, а діаметр самого місця зіткнення складає 4,2 м, то при ширині проїзної частини дороги 3,75 м місце зіткнення ніяк не може бути тільки на одній проїзній частині. Крім того, відстань від місця зіткнення до зображеного на схемі мікроавтобуса становить 7,7 м, а відстань від цього ж автобуса до початку сліду юзу становить 10,7 м. Таким чином, слід юзу залишився не перед місцем зіткнення, а за 3 м від нього. Також на схемі є кілька зображень (жирних крапок), які розміщені в хаотичному порядку і позначені як уламки, однак не позначено, які саме це уламки і від чого, на якій відстані вони розташовані від автомобілів чи інших предметів й один він одного. Всі розміри, вказані на схемі, прив'язані до дорожнього знака с. Обава, який не є нерухомим предметом.

4.4. Постанова від 27.01.2021, справа №486/419/18 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 94591882.

Апеляційний суд, переглядаючи кримінальне провадження щодо ОСОБА_1 в апеляційному порядку, дійшов висновку, що місцевий суд обґрунтовано визначив засудженому вид і розмір покарання, однак безпідставно застосував до нього положення ст. 75 КК, внаслідок чого неправильно застосував закон України про кримінальну відповідальність, а тому цей суд частково задовольнив подані апеляційні скарги, скасував вирок районного суду і постановив свій.

На обґрунтування свого висновку суд апеляційної інстанції указав на те, що місцевий суд, застосовуючи до ОСОБА_1 положення ст. 75 КК одночасно звільнив засудженого від відбування, як основного так і додаткового покарання, що суперечить положенням згаданої норми кримінального закону, якою передбачено звільнення особи від відбування призначеного лише основного покарання.

Крім того, апеляційний суд зауважив, що призначаючи ОСОБА_1 покарання зі звільненням від його відбування з випробуванням, місцевий суд не повною мірою врахував тяжкість скоєного злочину, наслідків які настали у виді загибелі людини, грубість допущених порушень вимог ПДР, думки потерпілих, які наполягали на призначенні засудженому суворого покарання, що свідчить про непереконливість висновку суду першої інстанції, про можливість досягнення мети покарання при звільненні ОСОБА_1 від відбування покарання з випробуванням.

4.5. Постанова від 10.12.2020, справа №715/1912/19 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 93542067.

Згідно з Інструкцією з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному

режимі, затвердженою наказом МВС України від 7 листопада 2015 року № 1395, у разі порушення учасниками дорожнього руху правил дорожнього руху, що спричинило пошкодження транспортних засобів, вантажу, автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, дорожніх споруд чи іншого майна, на місці ДТП складається протокол про адміністративне правопорушення стосовно цих осіб. У випадках коли внаслідок ДТП її учасникам заподіяно тілесних ушкоджень, викликається слідчо-оперативна група для проведення слідчих дій на місці пригоди відповідно до вимог КПК. Водії транспортних засобів - учасники ДТП, унаслідок якої є особи, які отримали тілесні ушкодження, підлягають обов'язковому огляду на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції. Огляд на стан алкогольного сп'яніння проводиться поліцейським на місці зупинення транспортного засобу в присутності двох свідків відповідно до чинного законодавства. Результати огляду зазначаються в акті огляду на стан алкогольного сп'яніння з використанням спеціальних технічних засобів.

З наведеного вбачається, що докази, які свідчать про перебування ОСОБА_1 у стані сп'яніння, а саме роздруківка алкотестера, висновок Глибоцької ЦРЛ від 16 червня 2019 року № 544 (т. 1., а. п. 52) та висновок експерта від 24 липня 2019 року № 954 про наявність у зразках крові, відібраних у ОСОБА_1, етилового спирту (т.1, а.п.119), здобуті у встановлений законом спосіб і є допустимими доказами. Тому суд обґрунтовано використав їх у вирокі. Крім того, ці докази узгоджуються з показаннями свідка ОСОБА_4, яка була присутня на місці події, про те, що вона відчувала запах алкоголю від ОСОБА_1 і на її зауваження з цього приводу останній зазначив, що вживав лише пиво.

4.6. Постанова від 09.04.2020, справа №740/5033/15-к Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 88739829.

Схема ДТП підтверджує розміщення транспортних засобів безпосередньо після зіткнення. Сторони кримінального провадження про

недостовірність відомостей, які в ній містяться, під час судового розгляду не вказували.

У своїх показаннях свідок ОСОБА_6 зазначив, що складав схему саме в рамках оформлення матеріалів про адміністративне правопорушення за порушення правил дорожнього руху, оскільки про наявність тілесних ушкоджень на час складання такої схеми ніхто із учасників ДТП не повідомляв.

Відповідно до диспозиції ст. 286 КК України обов'язковою умовою, за якої діяння особи слід кваліфікувати саме за вказаною статтею, є факт заподіяння потерпілому тілесного ушкодження середньої тяжкості.

Перевіркою матеріалів кримінального провадження встановлено, що відомості до ЄРДР про вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 286 КК України, внесено не на момент складання схеми ДТП, а вже наступного дня - 06 лютого 2013 року, тобто після встановлення факту заподіяння ОСОБА_2 тілесних ушкоджень.

За таких обставин колегія суддів погоджується з висновком апеляційного суду про допустимість як доказу у кримінальному провадженні щодо ОСОБА_1 схеми ДТП від 05 лютого 2013 року.

4.7. Постанова від 25.03.2020, справа №149/414/18 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 88522648.

Так, судом першої інстанції, з висновками якого погодився апеляційний суд, встановлено, що твердження сторони захисту щодо відсутності в діях ОСОБА_1 порушення вимог п. 18.1. Правил дорожнього руху, спростовуються, поряд з іншими доказами, відеофайлом, дослідженим в судовому засіданні, на якому чітко видно, що під час наїзду на потерпілого ОСОБА_2 ніяких інших транспортних засобів на проїжджій частині дороги не було, відомостями про наявність датчику руху на відеокамері у зв'язку з чим камера спрацювала саме в момент наїзду на ОСОБА_2 автомобілем «Kia Rio», а також наведеною в судовому рішенні оцінкою показанням свідка ОСОБА_3, який в судовому

засіданні повідомив, що нібито бачив автомобіль, який обігнав та підрізав автомобіль ОСОБА_1, проте під час перегляду відтворюваного відеозапису не міг пояснити відсутність даного автомобіля перед наїздом на ОСОБА_2.

4.8. Постанова від 10.12.2020, справа №715/1912/19 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 93542067.

Колегія суддів погоджується з твердженням захисника про те, що непопередження спеціаліста про кримінальну відповідальність перед проведенням дослідження не є достатньою підставою для визнання його висновку неналежним доказом.

4.9. Постанова від 20.02.2020, справа №686/117/19 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 87826987.

При цьому, сам засуджений ОСОБА_1 підтвердив той факт, що 11 травня 2018 року він, керуючи автомобілем «ГАЗ 33076», рухався по зустрічній смузі руху, де і сталося зіткнення його транспортного засобу з автомобілем «Renaut Logan».

Доводи засудженого про те, що його автомобіль знаходився в технічно-справному стані, а в місці ДТП було застосовано реверсний рух і він, рухаючись по зустрічній смузі руху, не зміг повернутись в свою, оскільки перед ним це зробив автомобіль «Фура» з причепом, були предметом розгляду суду першої інстанції.

Суд обґрунтовано визнав їх неспроможними та такими, що надані засудженим з метою уникнути кримінальної відповідальності за вчинене, оскільки вони повністю спростовуються доказами, наявними у матеріалах кримінального провадження, показаннями потерпілих, усіх свідків, зокрема й допитаних за клопотанням

сторони захисту свідків ОСОБА_12 та ОСОБА_13, протоколами слідчих дій та висновками експертиз.

4.10. Постанова від 25.02.2020, справа №596/1371/16-к Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 87985396.

Суд першої інстанції визнав неспроможними й доводи захисника щодо недопустимості доказу - протоколу огляду місця події від 31 травня 2015 року на підставах проведення його з порушенням частин 1,3 ст. 233 КПК, а саме здійснення огляду земельної ділянки ОСОБА_7 та автомобіля «MERCEDES-BENZ» без дозволу власників та незатвердження зазначеної слідчої дії після її проведення слідчим суддею. Суд установив, що після ДТП проводився огляд місця події, тобто огляд місця вчинення злочину, а не огляд іншого володіння особи (земельної ділянки, транспортного засобу), як на це вказував захисник.

Також суд першої інстанції не погодився й з доводами сторони захисту про визнання недопустимим доказом вищевказаного протоколу огляду місця події від 31 травня 2015 року на інших підставах - проведення огляду трупа ОСОБА_6 з порушенням ч. 1 ст. 238 КПК, а саме без участі судово-медичного експерта, яка є обов'язковою. Суд вказав у вирокі, що труп ОСОБА_6 було виявлено під час огляду місця події, тобто огляд трупа не був самостійною та окремою слідчою дією відповідно до положень КПК, а є складовою частиною огляду місця події.

Крім того, відповідно до ч. 3 ст. 214 КПК огляд місця події у невідкладних випадках може бути проведений до внесення відомостей до ЄРДР, що здійснюється негайно після завершення огляду. Тому, ураховуючи, що відомості до ЄРДР внесено того ж дня, коли й скоєно ДТП та проведено огляд місця події, порушень вимог цього закону, як про те стверджував захисник, не вбачається.

4.11. Постанова від 28.05.2020, справа №465/4313/15-к Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 89578473.

Доводи касаційної скарги засудженого щодо неправильності висновку судової комісійної транспортно-трасологічної та автотехнічної експертизи від 22 червня 2012 року № 3868/6602, оскільки експертами не було враховано всіх обставин, необхідних для їх повного і обґрунтованого дослідження, на переконання колеґії суддів, є необґрунтованими з огляду на таке.

Як убачається з вироку, місцевим судом установлено, що в рамках кримінального провадження № 42013150080000036 було проведено судову комісійну транспортно-трасологічну та автотехнічну експертизу від 22 червня 2012 року № 3868/6602. Суд першої інстанції вказаний доказ дослідив у повному обсязі та дійшов висновку про відсутність підстав вважати висновок даної експертизи недопустимим доказом відповідно до вимог ст. 87 КПК України.

4.12. Постанова від 18.05.2020, справа №753/14205/16-к Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 89426732.

Посилання засудженого на те, що місцевий суд не доручив органу досудового розслідування провести слідчі (розшукові) дії з метою перевірки обставин, які мають істотне значення для кримінального провадження є безпідставними, оскільки відповідно до ч. 3 ст. 333 КПК, по-перше, такі доручення судом надаються лише у випадках, коли такі обставини не можуть бути встановлені або перевірені іншим шляхом і, по-друге, такі доручення суд може дати виключно за клопотанням сторони. Однак, відповідного

клопотання стороною захисту під час судового розгляду не заявлялось.

(...) Суд погоджується з мотивуванням, викладеним у вирокі суду першої інстанції щодо наданого стороною захисту висновку спеціаліста № 1842/16, оскільки зазначений документ не відповідає критеріям належності та допустимості відповідно до вимог ст.ст. 85, 86 КПК. Як зазначив місцевий суд, на недопустимість цього доказу вказує те, що зазначений висновок був отриманий не в порядку, передбаченого КПК, оскільки був проведений судовим медичним експертом не на підставі ухвали слідчого або суду, а на підставі самостійного звернення обвинуваченого до експертної установи. На неналежність цього висновку як доказу вказує те, що зазначений висновок не узгоджується та в цілому протирічить висновку комісійної судово-медичної експертизи № 3-2018/о від 17 липня 2018 року, під час якої були досліджена вся необхідна медична документація потерпілої ОСОБА_2 та було проведено безпосереднє обстеження потерпілої експертами. Натомість, в розпорядження спеціаліста, який склав висновок № 1842/16, не було надано жодного медичного документа потерпілої, та безпосередній огляд потерпілої під час проведення цього дослідження також не проводився. З вступної частини вказаного висновку вбачається, що фактично дослідження здійснювалось на підставі фотокопій матеріалів справи на 22 аркушах без конкретизації яких саме, завірених захисником, а не судом, при тому що оригінали медичної документації ОСОБА_2 захиснику не надавались. Крім того, при проведенні вказаного висновку був застосований вибірковий принцип дослідження та надана оцінка тілесним ушкодженням, отриманим потерпілою безпосередньо внаслідок зіткнення та вказано, що зміни головного мозку та неврологічна симптоматика, встановлення причинного зв'язку та визначення ступеню розладу здоров'я проводиться у відділі комісійних експертиз із залученням відповідних фахівців.

4.13. Постанова від 18.02.2020, справа №344/4693/15-к Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 87857691.

На підставі статей 3, 56 КПК України потерпіла є стороною кримінального провадження і має право подавати докази не тільки суду, але й слідчому. Крім того, за правилами ч. 2 ст. 84 вказаного Кодексу показання потерпілої є процесуальним джерелом доказу.

Отже, виходячи із законодавчих норм, потерпіла наділена правом безпосередньо надавати слідчому медичні документи на підтвердження фактів, які стосуються завданої злочином шкоди її здоров'ю, а слідчий зобов'язаний прийняти ці документи для виконання завдань кримінального провадження та з'ясування всіх обставин, що згідно зі ст. 91 КПК України належать до предмета доказування, у тому числі шляхом призначення судово-медичної експертизи за медичною картою, отриманою від вказаної сторони. У такому випадку разом із відповідною постановою слідчий скерує до експертної установи медичну документацію, яка є об'єктом експертного дослідження. За інших обставин, тобто якщо потерпіла не згодна надати наявні в її розпорядженні необхідні документи, для отримання дозволу на тимчасовий доступ до них слідчий, застосовуючи заходи забезпечення кримінального провадження, звертається до суду за правилами глави 15 розділу II КПК України.

Крім того, у силу ч. 2 ст. 242 вказаного Кодексу призначення експертизи для встановлення ступеня тяжкості та характеру тілесних ушкоджень є обов'язковим.

4.14. Постанова від 10.06.2020, справа №759/11179/18 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 89872630.

При цьому з журналу судового засідання, звукозапису на технічному носії інформації, на якому зафіксовано апеляційний розгляд кримінального провадження щодо ОСОБА_2, а також матеріалів судової справи (№

759/11179/18) вбачається, що стороною захисту перед апеляційним розглядом не було відкрито іншій стороні висновку експерта, який вони просили дослідити, а тому згідно з приписами ч. 12 ст. 290 КПК суд не мав права допустити відомості, що містяться в такому висновку, як докази.

4.15. Постанова від 30.01.2020, справа №177/585/18 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 87334693.

Так, зі змісту висновків експерта № 152 від 01 лютого 2018 року та № 70 від 23 січня 2018 року вбачається, що експерт Бондаренко О.В., який є лікарем судово-медичним експертом відділення судово-медичної експертизи потерпілих, обвинувачених та інших осіб Криворізького міжрайонного відділу КЗ «Дніпропетровське обласне бюро судово-медичної експертизи «ДОР», має відповідну освіту та стаж роботи. При проведенні експертизи Бондаренко О.В. попереджався про кримінальну відповідальність за статтями 384, 385 КК України, про що свідчить його особистий підпис.

А тому відсутність відповідного попередження в постановках слідчого про призначення експертиз не є підставою для визнання вказаних висновків експертів недопустимими доказами.

4.16. Постанова від 19.03.2020, справа №448/1461/14-к Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 88401684.

Як убачається з матеріалів кримінального провадження, зокрема протоколів огляду транспортного засобу від 3 травня 2013 року та фототаблиць до нього, слідчий слідчого відділу Мостиського районного відділу Головного управління Міністерства внутрішніх справ України у Львівській області Заболітний В. М. за участю понятих провів огляд автомобілів «Opel Zafira» (державний номерний знак НОМЕР_1) та «Volkswagen Jetta» (державний номерний знак НОМЕР_2), в результаті якого встановлено зовнішні пошкодження цих автомобілів. При цьому під час огляду нічого не вилучалося.

Наведене свідчить, що метою цього огляду була фіксація слідів кримінального правопорушення шляхом візуального обстеження обох транспортних засобів як предметів, що зберегли на собі його сліди, без проникнення до них чи вилучення будь-яких предметів.

За таких обставин огляд не носив ознак примусової слідчої дії, не був пов'язаний із проникненням в інше володіння особи, не порушував недоторканості іншого володіння особи (в даному випадку - транспортного засобу), а тому одержання ухвали слідчого судді на його проведення не потребував.

Отже, підстав вважати недопустимими доказами протоколи огляду транспортного засобу 3 травня 2013 року, а також висновки експертів, зроблені на підставі дослідження цих транспортних засобів, як про це зазначає захисник, Верховний Суд не вбачає.

4.17. Постанова від 24.11.2020, справа №199/3587/18 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 93171450.

Твердження сторони захисту про те, що ОСОБА_1 13 березня 2018 року не керував транспортним засобом «Ауді А6» були предметом ретельної перевірки судів першої та апеляційної інстанцій і свого підтвердження не знайшли.

Так, з матеріалів кримінального провадження вбачається, що суд першої інстанції дійшов висновку про доведеність винуватості ОСОБА_1 у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч.2 ст. 286 КК України, з додержанням вимог ст. 23 КПК України та на підставі об'єктивного з'ясування всіх обставин, які підтверджено доказами, дослідженими та перевіреними під час судового розгляду й оціненими в їх взаємозв'язку, відповідно до ст. 94 КПК України. Зокрема, свої висновки про винуватість ОСОБА_1 у вчиненні кримінального правопорушення за викладених у вирокі обставин, суд першої інстанції обґрунтував показаннями свідків ОСОБА_8, ОСОБА_9, ОСОБА_10, ОСОБА_11, ОСОБА_12,

ОСОБА_13, які впізнали ОСОБА_1 за його статуєю, одягом в який він був одягнений, детально описавши його, вказавши при цьому, що саме ця особа була за кермом автомобіля «Ауді А6» та намагалася зникнути з місця ДТП, але була згодом затримана на АЗС та що у ОСОБА_1 не було можливості переміститись чи поміняти місцями з іншою особою, яка знаходилась на передньому пасажирському сидінні.

Обставин, які б ставили під сумнів достовірність цих показань, за результатами судового розгляду, не встановлено. Отже вони обґрунтовано покладені в основу вироку.

Окрім того, судом першої інстанції правильно зазначено, що винуватість ОСОБА_1 у вчиненні інкримінованого йому кримінального правопорушення також підтверджується (...) даними протоколу огляду відеозапису від 21 березня 2018 року на компакт-диску отриманого з мережі Інтернет - сайт «Youtube» «Informatior.ua», який був досліджений судом першої інстанції, та на якому зафіксовано, що після дорожньо-транспортної пригоди з дверей переднього пасажирського сидіння автомобіля «AUDI A6» з встановленим номерним знаком НОМЕР_2 виходить чоловік у іншому одязі та з місця події втікає. Також на відеозапису зафіксовані обставини, які відбувалися після зіткнення транспортних засобів, а саме, що особа, яка вийшла із водійського місця була одягнута у коричневу куртку, що повністю співпадає з одягом на який вказували вищезазначені свідки, як на одяг в який був одягнутий ОСОБА_1 і про що ним самим не заперечувалося.

4.18. Постанова від 24.09.2020, справа №720/751/18 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 91855154.

Як убачається з матеріалів кримінального провадження, а саме з висновку щодо результатів медичного огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції від 7 лютого 2018 року, під час проведення огляду працівником медичного

закладу у ОСОБА_4 було відібрано зразки крові для проведення токсикологічної експертизи, які обвинувачений надав добровільно у присутності слідчого (т. 1, а.к.п. 44).

Надалі слідчим на стадії проведення досудового розслідування було витребувано з медичного закладу вказані зразки крові та направлено експерту для проведення судово-медичної токсикологічної експертизи (т. 1, а.к.п. 45).

Отже, відібрання біологічних зразків у ОСОБА_4 було здійснено відповідно до вимог п. 8 розділу I та п. 14 розділу III Інструкції, тому необхідності в отриманні зразків для проведення експертизи в порядку, встановленому ст. 245 КПК, у слідчого не було, оскільки положеннями цієї Інструкції передбачено, що у разі ДТП, унаслідок якої є особи, що загинули або травмовані, проведення огляду на стан сп'яніння учасників цієї пригоди є обов'язковим у вищезазначених закладах охорони здоров'я, що й було виконано.

Таким чином, доводи сторони захисту про те, що біологічні зразки для проведення судово-медичного дослідження (даними висновку якого підтверджено стан алкогольного сп'яніння) було взято з порушенням процедури їх отримання, є непереконливими.

4.19. Постанова від 27.10.2020, справа №390/1336/15-к Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 92602180.

Твердження сторони захисту про те, що зіткнення відбулося на лівій стороні дороги, по напрямку руху автомобіля КамАЗ, було предметом перевірки суду апеляційної інстанції, який повторно дослідивши докази, дійшов обґрунтованого висновку, що вони є неспроможними. Так, відповідно до висновку комісійної судової інженерно-транспортної (автотехнічної) експертизи від 29 травня 2015 року № 575, 79, проаналізувавши слідову інформацію, зафіксовану в протоколі огляду місця події і на схемі до неї, вбачається, що місце зіткнення автомобілів КамАЗ-55102 і «DAEWOO Lanos» знаходиться в районі місця, позначеного позицією № 1 на схемі до

протоколу на відстані близько 2,6 м від правого краю проїзної частини по ходу руху автомобіля «DAEWOO Lanos», тобто зіткнення відбулося на смузі руху автомобіля «DAEWOO Lanos».

Цим же висновком встановлено, що місце зіткнення транспортних засобів вказаних водієм автомобіля КамАЗ-55102 ОСОБА_1 на відстані 5,53 м від правого краю проїзної частини по ходу руху автомобіля «DAEWOO Lanos», а також те, що перед ДТП ОСОБА_1, здійснюючи маневр розвороту, звільнив смугу руху автомобіля «DAEWOO Lanos», є технічно необґрунтованими.

Те, що зіткнення відбулося на смузі руху автомобіля «DAEWOO Lanos» підтвердили і свідки ОСОБА_10 та ОСОБА_11.

Наведеними доказами спростовуються також доводи сторони захисту щодо невстановлення органами досудового розслідування та судом місця та часу зіткнення.

4.20. Постанова від 07.07.2020, справа №632/313/16-к Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 90280181.

Узявши до уваги наведене й установивши, що у протоколі огляду місця ДТП та у схемі до нього не було зафіксовано всіх важливих для справедливого вирішення справи фактичних даних (інформації про дорожні знаки), місцевий суд умотивовано визнав належним і допустимим вказаний процесуальний документ лише в частині відомостей про видимість елементів дороги, технічний стан транспортних засобів, їхнє розташування та наслідки пригоди.

4.21. Постанова від 12.03.2019, справа №709/796/15-к Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 80458438.

Приймаючи таке рішення, апеляційний суд виходив з того, що суд першої інстанції неправильно визнав недопустимим доказом висновок комплексної судово-медичної експертизи та

транспортно-трасологічної експертизи № 04-01/36/5529/13594 від 21 грудня 2016 року, який на його думку суду, є допустимим доказом. Крім того, апеляційний суд не прийняв до уваги висновки експертів № 4/334 від 07 жовтня 2014 року та №17853/17854/21152/15-52 від 27 листопада 2015 року, у зв'язку з тим, що при проведенні даних експертиз враховані процесуальні документи складені слідчим Чорнобаївського РВ Ніцаком А. Ю., який не мав повноважень розслідувати справи такої категорії.

Колегія суддів вважає, що викладені висновки є суперечливими, нечіткими та незрозумілими, що є неприпустимим в судовому рішенні та такими, які залишилися без належної оцінки апеляційного суду попри те, що це має суттєве значення для правильного вирішення справи, так як об'єктивна сторона складу злочину, передбаченого ч. 2 ст. 286 КК, включає три обов'язкові ознаки: суспільно небезпечне діяння (порушення правил безпеки дорожнього руху), суспільно небезпечні наслідки (спричинення потерпілому смерті), причинний зв'язок між діянням і наслідками.

4.22. Постанова від 11.02.2021, справа №219/11224/16-к Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 94905412.

Твердження захисника про те, що апеляційний суд у своєму рішенні не виклав змісту показань обвинуваченого та потерпілої щодо обставин дорожньо-транспортної пригоди, є надуманими та необґрунтованими, оскільки фактичні обставини злочину, юридична кваліфікація дій обвинуваченого та його винуватість в апеляційному порядку не оскаржувалися, а тому апеляційним судом не перевірялися.

Таким чином, в апеляційного суду не було необхідності в детальному викладенні показань обвинуваченого та потерпілої щодо обставин вчинення дорожньо-транспортної пригоди у своєму рішенні. На переконання колегії суддів, обраний судом спосіб викладення обґрунтованості свого рішення відповідає вимогам процесуального закону.

Питання відшкодування шкоди, завданої внаслідок ДТП, в межах кримінального провадження

5.1. Постанова від 19.06.2019, справа №465/4621/16-к. Велика Палата Верховного Суду. Номер справи в ЄДРСР – 82703512.

Таким чином, Велика Палата Верховного Суду доходить висновку, що цивільний позов може бути пред'явлено в межах кримінального провадження до МТСБУ як до цивільного відповідача, оскільки його зобов'язання витікають із положень Закону «Про ОСЦПВВНТЗ».

5.2. Постанова від 17.10.2019, справа №401/1688/17 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 85111516.

Тобто, між потерпілим ОСОБА_2 та обвинуваченим ОСОБА_1 виникли деліктні зобов'язання із завдання шкоди внаслідок ДТП. У той же час, між обвинуваченим та страховою компанією ПАТ «Страхова група «ТАС» існували договірні зобов'язання за договором обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності. У випадках, коли деліктні відносини поєднуються з відносинами обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, боржником у деліктному зобов'язанні в межах суми страхового відшкодування виступає страховик завдавача шкоди. Цей страховик, хоч і не завдав шкоди, але є зобов'язаним суб'єктом перед потерпілим, якому він виплачує страхове відшкодування

замість завдавача шкоди у передбаченому Законом «Про ОСЦПВВНТЗ» порядку.

Суд звертає увагу, що визначений Законом «Про ОСЦПВВНТЗ» порядок звернення потерпілого до страховика із заявою про здійснення страхового відшкодування є не досудовим порядком урегулювання спору, визначеним як обов'язковий в розумінні статті 124 Конституції України, а позасудовою процедурою здійснення страхового відшкодування, яка загалом не виключає право особи безпосередньо звернутися до суду з позовом про стягнення відповідного відшкодування.

Обов'язок відшкодування шкоди, завданої дорожньо-транспортною пригодою, у тому числі, коли йдеться про вчинення злочину, передбаченого ст. 286 КК України, обумовлений не порушенням певного договірного зобов'язання, а фактом спричинення шкоди майну, здоров'ю та життю людини.

Застосування положень Закону «Про ОСЦПВВНТЗ» у кримінальному судочинстві не повинно суперечити його засадам і обмежувати права потерпілого.

Право особи у випадку завдання шкоди кримінальним правопорушенням, передбаченим ст. 286 КК України, порушене саме фактом заподіяння такої шкоди, а тому особа вправі самостійно обирати способи відшкодування такої шкоди. Це також узгоджується зі статтями 15, 16 ЦК України.

5.3. Постанова від 21.03.2019, справа №711/3133/17 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 80716334.

Одночасно сторона захисту, не погоджуючись з обґрунтованістю поданого цивільного позову, зокрема в частині відшкодування матеріальної шкоди, завданої в результаті дорожньо-транспортної пригоди, маючи можливості до ефективної реалізації своїх процесуальних прав, не заявляла клопотання про проведення експертизи для визначення розміру матеріальних збитків, на необхідності проведення якої вказано в касаційній скарзі.

Оскільки суд задовольнив позовні вимоги потерпілого ОСОБА_4 у частині підтверджених ним завданих йому матеріальних збитків, то доводи сторони захисту на неправильність вирішення цивільного позову в цій частині також безпідставні.

5.4. Постанова від 12.05.2020, справа №623/3346/17 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 89238301.

Також заслуговують на увагу доводи потерпілої, наведені у касаційній скарзі, про неправильне вирішення цивільного позову в частині відшкодування моральної шкоди, оскільки апеляційний суд хоча і збільшив розмір суми на відшкодування моральної шкоди до 200 000 грн, чим частково задовольнив заявлені потерпілою вимоги, проте належним чином не обґрунтував свого рішення з урахуванням того, що діями засудженого було заподіяно потерпілій сильних душевних страждань у зв'язку зі смертю сина та невідворотністю цієї втрати.

5.5. Постанова від 21.05.2020, справа №202/3076/18 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 89479850.

При визначенні розміру суми, яку необхідно стягнути із засудженого у рахунок відшкодування заподіяної потерпілому моральної шкоди,

місцевий суд констатував, що її встановлено з урахуванням вимушених змін звичайного способу його життя й зусиль, які необхідно буде докласти для відновлення здоров'я. Обґрунтовуючи своє рішення, суд послався на висновок судово-психологічної експертизи № 24056 від 22 грудня 2018 року, згідно з яким встановлено можливий орієнтовний розмір грошової компенсації потерпілому за завдані страждання - 72 розміри мінімальної заробітної плати за завдані страждання на момент винесення відповідного рішення суду.

Однак суд не врахував, що згідно ч. 10 ст. 101 КПК висновок експерта не є обов'язковим для особи або органу, яка здійснює провадження, і вказаний вище висновок психологічної експертизи не звільняв суд від необхідності обґрунтувати та вмотивувати своє рішення в частині цивільного позову виходячи із засад розумності, виваженості та справедливості.

Так, рішення суду про стягнення із засудженого (як цивільного відповідача) саме 288 456 грн у рахунок відшкодування моральної шкоди не можна визнати таким, що повною мірою відповідає вищезазначеним критеріям. Місцевий суд не повною мірою врахував ступінь винуватості потерпілого ОСОБА_2, котрий, керуючи велосипедом, грубо порушував Правила дорожнього руху, оскільки здійснював лівий поворот на дорозі, яка має більш ніж одну смугу для руху в кожному напрямку, й унаслідок ДТП був притягнутий до адміністративної відповідальності за ст. 124 КУпАП (т. 1, а.п. 88).

5.6. Постанова від 09.06.2020, справа №191/4313/17 Верховний Суд. Касаційний кримінальний суд. Номер справи в ЄДРСР – 89793571.

Розмір відшкодування моральної шкоди суд визначає залежно від характеру та обсягу страждань (фізичних, душевних, психічних тощо), яких зазнав позивач, характеру немайнових втрат (їх тривалості, можливості відновлення тощо) та з урахуванням інших обставин. Зокрема, враховуються тяжкість вимушених змін у його життєвих і виробничих стосунках, час та зусилля, необхідні для відновлення поперед-

нього стану. При цьому суд має виходити із засад розумності, виваженості та справедливості.

Як убачається з матеріалів провадження, потерпілі ОСОБА_2 та ОСОБА_3 є відповідно матір'ю та дочкою загиблої ОСОБА_8, потерпіла ОСОБА_4 є особою, якій злочином було завдано середньої тяжкості тілесних ушкоджень, потерпілий ОСОБА_5 є підприємцем та власником транспортного засобу, з яким засуджений допустив зіткнення. Вирішуючи питання щодо розміру стягнення моральної шкоди на їх користь, суд належним чином урахував характер правопорушення, глибину фізичних та душевних страждань,

а також вимоги розумності та справедливості. А тому доводи представника цивільного відповідача частині непідтвердження матеріалами провадження розміру відшкодування моральної шкоди є неприйнятними.

Твердження у касаційній скарзі щодо безпідставності висновку апеляційного суду про те, що вказані стягнення не становлять надмірного тягаря для підприємства, є неприйнятними, адже не впливають на правильність прийнятого рішення про стягнення з ТОВ «Автотранспортне підприємство «Совтур» на користь потерпілих моральної шкоди.